

**UNIVERZITET U SARAJEVU
FAKULTET ISLAMSKIH NAUKA**

Nastavni plan i program II ciklusa studija

MASTER ISLAMSKIH STUDIJA

Oktober 2024. godina

Master islamskih studija uvodi studente u samostalno i kritičko promišljanje brojnih izazova koje moderna civilizacija postavlja pred religiju i religijske nauke i *vice versa*. Istovremeno, program otvara studente za veliki broj krupnih tema vezanih za živo i konkretno razumijevanje i odgovorno življenje islama u današnjem svijetu, kao što su pitanja religije i nacije, religije i politike, religije i države, religije i religijskoga zakona u pluralnim i složenim građanskim društvima, pitanje religijskih manjina, religije i ljudskih prava, radne etike i ekonomskoga poslovanja, genetičkoga odnosno političkoga inženjeringa, itd. Program im još nastoji omogućiti da pomoću najnovijih postignuća iz oblasti moderne psihologije i pedagogije svoje spoznaje i istraživačke rezultate lakše i efikasnije prenesu današnjim generacijama mladih ljudi duboko promijenjenog duhovnog i vjerskoga senzibiliteta i da se na taj način uspješnije uključe u procese osavremenjivanja islamskih i uopće odgojno-obrazovnih institucija. Nadalje, program teži osposobiti studente za kompetentni dijalog s osobama različitih ideoloških, religijskih i kulturnih tradicija i, napokon, uvesti ih u najnovija znanstvena istraživanja i relevantnu literaturu u području savremenih islamskih studija te pripremiti ih za naučno-istraživački rad.

Ovaj studij osposobljava studente za vršenje vjerskih i odgojnoobrazovnih službi u:

(a) organizacionim jedinicama i ustanovama Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini i priznatih islamskih zajednica Bošnjaka u inozemstvu (Imam, Muallima, Profesor predmeta islamskog područja u medresi (Muderris), Univerzitetski asistent islamskih nauka (mu'id); Odgajatelj u učeničkim i studentskim domovima Islamske zajednice, uz polaganje razlike pedagoško-psiholoških i didaktičko-metodičkih predmeta);

(b) javnim i privatnim odgojnoobrazovnim ustanovama predškolskog, osnovnoškolskog i srednjoškolskog nivoa (Nastavnik/Profesor islamske vjeronauke, uz polaganje razlike pedagoško-psiholoških i didaktičko-metodičkih predmeta);

(c) različitih obrazovnih, kulturnih, i društvenih djelatnosti koje podrazumijeva humanističko obrazovanje.

Uslov za zapošljavanje u zanimanjima pod (a) jesu prethodno završena medresa (priznata od Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini i prvi ciklus studija iz islamske teologije, a u zanimanju pod (b) prethodno završen prvi ciklus studija iz islamske vjeronauke (i religijske pedagogije).

Obrazovna kvalifikacija koja se stiče završetkom studijskog programa je Magistar/Magistra islamskih studija, pripada nivou 7 KOBiH, a može se, s obzirom na izborne predmete i temu završnog rada, steći u sljedećim naučnim granama:

- Magistar/Magistra islamskih studija - grana: Učenje Kur'ana (kiraet),
- Magistar/Magistra islamskih studija - grana: Tumačenje Kur'ana (tefsir),
- Magistar/Magistra islamskih studija - grana: Filologija Kur'ana,
- Magistar/Magistra islamskih studija - grana: Poslanička tradicija (hadis),
- Magistar/Magistra islamskih studija - grana: Islamska dogmatika (akaid) i uporedne religije),
- Magistar/Magistra islamskih studija - grana: Šerijatsko pravo (fikh),
- Magistar/Magistra islamskih studija - grana: Islamska civilizacija,

- Magistar/Magistra islamskih studija - grana: Islamska filozofija (felsefa, hikma i irfan) i
- Magistar/Magistra islamskih studija - grana: Religijska pedagogija (terbija).

Uvjet za upis na master islamskih studija je završen četverogodišnji studij (240 ECTS bodova) islamske teologije ili religijske pedagogije Fakulteta islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu ili ekvivalent koji se dokazuje rješenjem o ekvivalenciji. Ukoliko je kandidat završio studij islamske teologije ili ekvivalent, a zvanje magistra želi steći u oblasti religijske pedagogije, obavezan je polagati razliku ispita iz pedagoško-psihološke grupe predmeta do početka prvog ispitnog roka. Ukoliko je kandidat završio studij religijske pedagogije ili ekvivalent, a zvanje magistra želi steći u oblasti islamske teologije, obavezan je polagati razliku ispita iz fundamentalnih islamskih disciplina do početka prvog ispitnog roka. Studij mogu upisati i svršenci BA islamske teologije, BA imameta i srodnih studija u strajanju od 180 ECTS bodova uz polaganje razlikovnog studija u trajanju od 60 ECTS. Spisak predmeta razlikovnog studija za svakog studenta utvrđuje Vijeće Fakulteta na prijedlog Komisije za ekvivalenciju i priznavanje ispita. Ispiti iz razlikovnog studija se polažu po važećim silabusima uz potrebne instrukcije sa nastavnicima i saradnicima prije početka slušanja predmeta iz mastera islamskih studija. U godinu u kojoj se sluša nastava moguće je prenijeti najviše dva predmeta ili 12 ECTS bodova.

Plan osiguranja kvaliteta studijskog programa

Kvalitet studijskog programa osigurava se provođenjem postupaka i procedura unutrašnjeg i vanjskog sistema osiguranja kvaliteta u skladu sa Standardima i smjernicama za osiguranje kvaliteta u evropskom prostoru visokog obrazovanja. Ti postupci i procedure uključuju, pored ostalog, semestralne evaluacije nastave, periodičnu evaluaciju studijskog programa, upravljanje informacijama o studijskim programima u svrhu poboljšanja njegovog kvaliteta, uključivanje svih relevantnih aktera zainteresiranih za kvalitet studijskih programa u procese revizije (nastavno osoblje, studenti, poslodavci i dr.), informiranje javnosti o različitim aspektima studijskog programa, ulaganje u ljudske i materijalne resurse za izvođenje programa, poticanje međunarodne mobilnosti studenata i nastavnog osoblja, periodičnu akreditaciju studijskog programa i dr.

Ishodi učenja

Na kraju mastera u islamskim studijama student će moći: 1) razumijevati izazove koje savremena civilizacija postavlja pred religiju i religijske znanosti; 2) identificirati i kritički propitivati glavne teme koje se odnose na odgovorno razumijevanje i življenje islama u današnjem svijetu; 3) svoje spoznaje i istraživačke rezultate prenijeti savremenom čovjeku, posebno mladima i uključiti se u procese osavremenjivanja islamskih i uopće odgojno-obrazovnih institucija; 4) samostalno valorizirati kur'anske i tefsirske sadržaje kroz analizu njihovih ključnih termina, tema i pitanja; 5) objasniti različite percepcije sunneta i njegove normativnosti kroz povijest muslimanskog mišljenja; 6) izraziti osobni stav o autoritativnosti i normativnosti sunneta, na osnovu sunnetskih instrukcija razviti kvalitetnu komunikaciju s osobama istih, ali i različitih identiteta te primijeniti osnovne principe za uspješan rad sa socijalno osjetljivim i marginaliziranim kategorijama društva i osobama s poteškoćama u

razvoju; 7) posredovati u kreiranju jedne nove duhovne paradigme utemeljene na izvorima islama te participirati u dijalogu s brojnim institucionalnim ali i teorijskim kritikama religije kao takve; 8) samostalno i u timu provoditi istraživanja o savremenim fikhskim temama, pokazujući naročitu osjetljivost spram etičkih i pravnih dilema u savremenom bosanskohercegovačkom društvu i širem evropskom kontekstu; 9) steći uvid u glavne arhive i biblioteke za proučavanje historije muslimanskih naroda i društava; biti osposobljen za istraživanje na polju historije i etnografije muslimanskih naroda; 10) kritički analizirati savremene islamske pokrete, 11) artikulirati kompleksnost pitanja koja nameće muslimansko prisustvo u Evropi; 12) interpretirati etičke pojmove i moralne teme, predstaviti osnovne ideje klasičnog i savremenog muslimanskog etičkog mišljenja, te kritički i odgovorno sagledavati kur'anske moralne planove; 13) samostalno planirati, programirati i izvoditi religijski odgoj i kreativnu savremenu vjersku nastavu svih dobnih skupina primjenjujući temeljne pedagoško-psihološke i didaktičko-metodičke spoznaje; 14) jezički, sadržajno i metodološki korektno pisati stručne i istraživačke radove; 15) samostalno i odgovorno islamski djelovati i razvijati religijski život u savremenom društvu; 16) kritički analizirati vlastitu religioznost, artikulirati religijska i teološka životna pitanja te oblikovati otvorene religijske vizije; 17) oblikovati pedagoške i socijalne grupe kao zajednice produbljenih i raznovrsnih međusobnih odnosa te grupnu dinamiku na temelju heterogene socijalizacije; 18) razviti kvalitetnu komunikaciju s osobama različitih ideoloških, religijskih i kulturnih tradicija, raditi u timovima te prihvatati druge i drugačije; 19) kritički valorizirati pitanja kulture, društvene integracije i prevencije radikalizacije, političke sisteme i odnos države, prava i religije u zapadnim zemljama; 20) sudjelovati u timskom radu i upravljati konfliktima; 21) Pokazati sposobnost razumijevanja i komuniciranja na dva strana jezika (arapski i engleski) na naprednom nivou; 22) Klasificirati i komparirati kur'anske kiraete i interpretirati njihove različite aspekte; interpretirati principe kur'anskog pravopisa i komparirati aktuelna mushafska izdanja; 23) obavljati različite kulturne, obrazovne i društvene djelatnosti koje podrazumijevaju humanističko obrazovanje.

Struktura studija

Na prvom semestru jedan predmet je obavezni (Metodi istraživanja). Svi ostali predmeti su izborno-obavezni. Student od ponuđenih devet izborno-obaveznih predmeta bira pet predmeta, među kojima je i predmet iz uže oblasti u kojoj će magistrirati. U drugom semestru student bira još jedan predmet iz uže naučne oblasti te jedan predmet iz grupe ostalih izbornih predmeta.

TABELARNI PRIKAZ PREDMETA NA STUDIJSKOM PROGRAMU

	I SEMESTAR	ŠIFRA	SATI 20	ECTS (praksa)	ECTS (ukupno) 30
1.	Metodi istraživanja	INOP 0503	2+1+2		5
2.	Izorno-obavezni predmet iz uže oblasti				
3.	Izorno-obavezni predmet				
4.	Izorno-obavezni predmet				
5.	Izorno-obavezni predmet				
6.	Izorno-obavezni predmet				
	II SEMESTAR				ECTS 30
1.	Izborni predmet iz uže oblasti		2+0+1		5
2.	Izborni predmet iz grupe ostalih predmeta		2+0+1		5
3.	Magistarski rad		-		20
	IZBORNO-OBAVEZNI PREDMETI				
1.	Kur'anski pravopis	INKI 0506	2+0+1		5
2.	Savremene tefsirske teme	INTE 0514	2+0+1		5
3.	Savremene hadiske studije	INHA 0513	2+0+1		5
4.	Islam i savremeni svijet	INAK 0514	2+0+1		5
5.	Savremene fikhske studije	INFI 0511	2+0+1		5
6.	Islam u Evropi – ENG.	INIC 0512	2+0+1		5
7.	Kreativnost u vjerskoj nastavi	INRP 0525	2+0+1	3	5
8.	Islam i savremeno mišljenje	INIF 0510	2+0+1		5
9.	Lingvistička analiza 30. džuzua Kur'ana Časnog	INAR 0512	2+0+1		5
	IZBORNI PREDMETI IZ UŽIH OBLASTI				
1.	Izabrane kiraetske teme	INKI 0507	2+0+1		5
2.	Principi tumačenja Kur'ana (<i>Usulut-tefsir</i>)	INTE 0518	2+0+1		5
3.	Tradicijska komunikologija	INHA 0514	2+0+1		5
4.	Muslimanske rasprave o zlu u svijetu i izvorima morala	INAK 0515	2+0+1		5
5.	Savremene fikhske studije u bh. kontekstu	INFI 0512	2+0+1		5
6.	Istraživanja u islamskoj civilizaciji	INIC 0513	2+0+1		5

7.	Izrada kurikuluma i udžbenika u vjerskoj nastavi	INRP 0527	2+0+1	1	5
8.	Filozofija religije i pitanja islamskog vjerovanja	INIF 0511	2+0+1		5
9.	Arapski jezik u savremenim islamskim studijama	INAR 0513	1+0+2		5
	OSTALI IZBORNI PREDMETI				
1.	Akademsko pisanje	INOP 0504	2+0+1		5
2.	Akcijsko istraživanje	INRP 0526	2+0+1	1	5
3.	Kvalitativna metodologija	INRP 0528	2+0+1	1	5
4.	Metodologija empirijskih istraživanja	INOP 0505	2+0+1	1	5
5.	Šerijat i temeljna ljudska prava	INFI 0513	2+0+1		5
6.	Religija i pojedinac u vremenu postmoderne	INRP 0529	2+0+1	1	5
7.	Savremena pitanja religijskog odgoja	INRP 0538	2+0+1	1	5
8.	Inkluzija osoba s posebnim potrebama i religijski odgoj	INRP 0516	2+0+1		5
9.	Predmeti sa drugih programa, fakulteta ili univerziteta po odluci Komisije za priznavanje i Vijeća				

Šifra predmeta: INOP 0503		Naziv predmeta: Metodi istraživanja	
Ciklus: II	Godina: I	Semestar: IX	Broj ECTS kredita: 5
Status: obavezni		Ukupan broj sati: 75 Predavanja: 30, Seminar: 15, Vježbe: 30	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis:	-		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Predmet treba da studentima pruži teorijska znanja i vještine neophodne za istraživanje u islamskim naukama, uključujući osposobljavanje studenata za samostalno istraživanje.		
Tematske jedinice:	1. Upoznavanje s planom predavanja. Ključni pojmovi metodologije istraživanja u islamskim naukama: metod, metodologija, istraživanje i islamske nauke 2. Izrada istraživačkog projekta u islamskim naukama I. 3. Izrada istraživačkog projekta u islamskim naukama II. 4. Izrada istraživačkog projekta u islamskim naukama III. 5. Bibliotečko istraživanje. 6. Metod tekstualne analize I. 7. Metod tekstualne analize II. 8. Historijski metod. 9. Komparativni metod. 10. Etnografski metod. 11. Prezentacija i diskusija istraživačkih projekata studenata 12. Prezentacija i diskusija istraživačkih projekata studenata 13. Prezentacija i diskusija istraživačkih projekata studenata 14. Prezentacija i diskusija istraživačkih projekata studenata 15. Rezime		
Ishodi učenja:	Studenti će nakon odslušanog i položenog predmeta biti u stanju da: a) definiraju i pojasne ključne pojmove metodologije istraživanja u islamskim naukama; b) diferenciraju i objasne ulogu svake od pojedinih faza istraživačkog postupka; b) elaboriraju ulogu različitih metoda u istraživanju na polju islamskih disciplina;		

	c) konsultiraju referentna djela za istraživanja na polju islamskih nauka; d) urade istraživački projekat na polju islamskih nauka; e) pripreme sinopsis magistarskog rada.
Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 4 – Kvalitetno obrazovanje
Metode izvođenja nastave:	Oblici i metode izvođenja nastave: predavanja, seminar i vježbe; prezentacije, diskusione i dijaloške metode, tekstualna metoda, projekti, mentorski rad, samostalni zadaci i dr.
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Zadaci na vježbama i/ili seminaru: 20 % Istraživački projekat u islamskim naukama: 50 % Završni pismeni i usmeni ispit: 30 % Student je obavezan na svim provjerama znanja, vještina i sposobnosti ostvariti minimalno 55 % od predviđenog broja bodova. Konačna ocjena formira se sabiranjem bodova ostvarenih u okviru različitih provjera znanja.
Literatura:	<i>Obavezna:</i> 1. Fikret Karčić, <i>Metodi istraživanja u islamskim naukama</i>, Sarajevo: El-Kalem i CNS, 2013, 106 str. <i>Dopunska:</i> 1. Louay Safi, <i>Izvoriznanja: komparativna studija o islamskim i zapadnim metodima istraživanja</i>, Sarajevo: El-Kalem, 2013, 269 str. 2. ‘Abdulvehhab Ibrahim EbuSulejman, <i>Kitabetu el-bahs el-‘ilmive mesadir ed-dirasat el-islamijje</i>, Daru-š-šuruk, 1986, 679 str.

Šifra predmeta: INKI 0506	Naziv predmeta: Kur'anski pravopis		
Ciklus: II	Godina: I	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 5
Status: Izborni		Ukupan broj kontakt sati: 45	
		Predavanja: 30; Vježbe: 15	

Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada
Preduslov za upis:	
Cilj (ciljevi) predmeta:	Cilj je da studenti steknu najvažnija saznanja o povijesti nastanka nauke o mushafskom pravopisu, da se teoretski i praktično upoznaju sa specifičnostima kur'anskoga pravopisa te da se osposobe za komparativnu analizu aktuelnih mushafskih izdanja.
Tematske jedinice:	1. Nastanak i razvoj nauke o kur'anskom pravopisu. 2. Pisanje Kur'ana u vrijeme Poslanika, s.a.v.s. 3. Kodifikacija Mushafa za vrijeme halife Ebu Bekra. 4. Kodifikacija Mushafa u vrijeme halife Osmana. 5. Poboljšanja i standardizacija kur'anskog pravopisa. 6. Glavni predstavnici nauke o kur'anskoj ortografiji. 7. Vrste i pravila kur'anskog pravopisa. 8. Rekapitulacija/test. 9. Pitanje obaveznosti primjene Osmanove ortografije. 10. Veza između kiraeta i kur'anskog pravopisa. 11. Mišljenja pojedinih orijentalista o vezi između kira'eta i kur'anskog pravopisa. 12. Pravopisni simboli u medinskim mushafima. 13. Komparacija između turskih i medinskih mushafa. 14. Evidencija kiraeta na mushafskim marginama. 15. Rekapitulacija svih oblasti.
Ishodi učenja: (kompetencije - znanje, vještine, stavovi, vrijednosti...)	- Prezentirati historijat kodifikacije Mushafa, - identificirati i interpretirati principe i specifičnosti kur'anskog pravopisa, - komparirati aktuelna mushafska izdanja.
Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG4
Metode izvođenja nastave:	Predavanja, vježbe, seminari, konsultacije, mentorski rad, kvizovi.
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Pismena provjera (test) 100%
Literatura:	Obavezna: 1. Dževad Šošić: <i>Veza između kiraeta i Osmanove ortografije Kur'ana</i>, El-Kalem i FIN, Sarajevo, 2005. 2. Muhammed M. el-A'zami: <i>Historija kur'anskoga teskta: od objave do kompilacije</i>, s engleskog preveo Džemaludin Latić, El-Kalem, Sarajevo, 2014.

	Dopunska: 3. Fadil Fazlić: <i>Mushaf Fadil-paše Šerifovića</i> , FIN, Sarajevo, 2004. (od 46. – 58. str.) 4. Teufik Muftić: <i>Arapsko pismo</i> , Orijentalni institut, Sarajevo, 1982. (od 76 – 100 str.)
--	---

Šifra predmeta: INTE 0514		Naziv predmeta: Savremene tefsirske teme	
Ciklus: 2	Godina: 1	Semestar: 1	Broj ECTS kredita: 5
Status: obavezan		Ukupan broj sati: 45 Predavanja 30; Vježbe 15	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis:	-		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Upoznati studente o protagonistima savremenih tumačenja Kur'ana, njihovim djelima, intelektualnoj atmosferi te debatama koje su se pojavile na području tumačenja Kur'ana u XX. stoljeću; pokazati utjecaje koji su zapadnjačke književne, sociološke, filozofske, gnoseološke i scijentističke teorije izvršila na muslimanske proučavatelje Kur'ana.		
Tematske jedinice:	1. sedmica: Uvod u savremeni tefsir 2. sedmica: Glavni trendovi savremenog tumačenja Kur'ana i njihovi protagonisti 3. sedmica: Savremene tefsirske orijentacije 4. sedmica: Amin al-Khuli 5. sedmica: Bint al-Shati' 6. sedmica: Nasr Hamid Abu Zayd 7. sedmica: Fazlur Rahman 8. sedmica: Muhammad Arkoun 9. sedmica: Polusemestralni ispit 10. sedmica: Hasan Turabi 11. sedmica: Kur'an i nauka 12. sedmica: Filozofski pristup tefsiru 13. sedmica: Savremeni ši'ijjski tefsir 14. sedmica: Tematski tefsir 15. sedmica: Rezime i verifikacija prisustva studenata.		

Ishodi učenja: (kompetencije - znanje, vještine, stavovi, vrijednosti...)	Studenti stiču uvid o protagonistima savremenih tumačenja Kur'ana, njihovim djelima, intelektualnoj atmosferi te debatama koje su se pojavile na području tumačenja Kur'ana u XX. stoljeću. Razvijaju sposobnost da detektiraju utjecaje koji su na muslimanske proučavatelje Kur'ana izvršile zapadnjačke književne, sociološke, filozofske, gnoseološke i scijentističke teorije. Stiču kompetenciju da analiziraju različite metodološke postupke u savremenima tumačenjima Kur'ana; da analiziraju utjecaje na savremene komentatore Kur'ana od strane zapadnjačkih književnih, socioloških, filozofskih, gnoseoloških i scijentističkih teorija; da razlikuju tradicionalna i netradicionalna izlaganja, tumačenja i tematiziranja Kur'ana.
Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 4: Kvalitetno obrazovanje
Metode i oblici izvođenja nastave:	predavanje, prezentacije, tekstualni metod: čitanje, prevođenje i analiziranje tefsirskih tekstova, konsultacije, prezentacije studenata, diskusione i dijaloške metode, vizualno-demostrativne metode, seminari, timski rad, rad u parovima
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Redovni: aktivnost na nastavi: 20 bodova prvi semestralni ispit: pismeno, usmeno - 40 bodova završni ispit: pismeno, usmeno - 40 bodova Vanredni: esej / seminar: 20 prvi semestralni ispit: pismeno, usmeno - 40 bodova završni ispit: pismeno, usmeno - 40 bodova
Literatura:	Obavezna: 1. Almir Fatić (pr.), <i>Savremene tefsirske studije</i>, El-Kalem, Sarajevo, 2021. Dopunska: 1. Suha Taji-Farouki, ed., <i>Modern muslim intellectuals and the Qur'an</i>, Oxford, Oxford University Press, 2004, str. 37-66; 125-192. 2. Džemal Latić, <i>"Sedam harfova" Kur'ana</i>, Sarajevo, Biljeg, 2012., poglavlje: "Kur'an – "najveće književno djelo Arapa" (Al-Hulijeva obnova tefsirske nauke), str. 287-300. 3. Fahd ibn Sulejman ar-Rūmī, <i>Ittiğāhāt at-tafsīr fī al-qarn ar-rabī' ašar</i>, Maktaba ar-Rušd, Rijad, I-II, 1420. h.

Šifra predmeta: INHA 0513		Naziv predmeta: Savremene hadiske studije	
Ciklus: II	Godina: I	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 5
Status: Izborni		Ukupan broj sati: 45 Predavanja 30; Vježbe 15	
Učesnici u nastavi		Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada	
Preduslov za upis:		Nema	
Cilj (ciljevi) predmeta:		Ciljevi predmeta su da se: • studenti upoznaju s najvažnijim autorima i njihovim percepcijama značaja sunneta za individualni i kolektivni život muslimana; • studenti osposobe da na pravilan način razumiju divergentne percepcije sunneta među muslimanskim i nemuslimanskim autorima; • kod studenta izgradi percepcija sunneta koja je u skladu s temeljnim zakonodavnim tekstovima, ali i aktualnim zahtjevima vremena i prostora.	
Tematske jedinice:		1. Tradicionalističko razumijevanje sunneta Definiranje sunneta od hadiskih znanstvenika. Načini saznavanja uzornog života Muhammeda, a.s. Vanjska i unutarnja kritika hadisa. Insistiranje na normativnosti sunneta. 2. Sunnet u metodologiji islamskog prava Definiranje sunneta kod metodologa šerijatskog prava. Načini saznavanja uzornog života Muhammeda, a.s. Vanjska i unutarnja kritika hadisa. Uočavanje dihotomije u normativnosti sunneta Muhammeda, a.s. 3. Šiitsko tumačenje sunneta Definiranje sunneta od šiitskih učenjaka. Izvori vjere u šiitskoj tradiciji. Načini saznavanja uzornog života Muhammeda, a.s. Vanjska i unutarnja kritika hadisa. Hadiska metodologija kod šiitskih autora. Normativnost sunneta u mišljenju šiitskih učenjaka. 4. Orijentalisti i sunnet Orijentalističko definiranje sunneta. Načini saznavanja uzornog života Muhammeda, s.a.v.s. Najznačajniji prigovori koje su uputili orijentalisti u vezi s hadisom i odgovori islamskih naučnika na njih. Vanjska i unutarnja kritika hadisa. Doprinos orijentalista hadiskoj nauci. 5. Sunnet u tradiciji tesavvufa Definiranje sunneta od mutesavvifa. Načini saznavanja uzornog života Muhammeda, a.s. Vanjska i unutarnja kritika hadisa. Normativnost sunneta u mišljenju i djelu mutesavvifa. Ibn Arebijev odnos prema sunnetu. 6. Haridžijsko razumijevanje sunneta	

	Nastajanje i razvoj haridžijskog pokreta. Definiranje sunneta kod haridžija i ibadija. Literalistički pristup razumijevanju hadiskih tekstova. Insistiranje na potpunom slijeđenju Božijeg Poslanika, s.a.v.s. Sličnosti i različitosti haridžijskog razumijevanja sunneta i razumijevanja koje je prisutno kod pripadnika savremenog selefijskog pokreta. 7. Rekapitulacija/ZOT 8. Obnovitelji/reformisti i njihovo tumačenje sunneta s posebnim osvrtom na Ed-Dihlevija, Eš-Ševkanija i El-Mevdudija Razlika između obnove (<i>tedždid</i>) i reforme (<i>islah</i>). Modeli prevazilaženja krize u kojoj se našao muslimanski svijet. Obnoviteljsko definiranje sunneta. Načini saznavanja uzornog života Muhammeda, a.s. Vanjska i unutarnja kritika hadisa. Uočavanje dihotomije u normativnosti sunneta. 9. Obnovitelji/reformisti i njihovo tumačenje sunneta s posebnim osvrtom na Muhammeda Abdulvehhaba, senusije i el-ihvanul-muslimun Razlika između obnove (<i>tedždid</i>) i reforme (<i>islah</i>). Modeli prevazilaženja krize u kojoj se našao muslimanski svijet. Obnoviteljsko definiranje sunneta. Načini saznavanja uzornog života Muhammeda, a.s. Vanjska i unutarnja kritika hadisa. Razumijevanje normativnosti sunneta. 10. Modernističko razumijevanje sunneta (Muhammed Abduhu, Ahmed Emin, Tevfik Sidki, Mahmud Ebu Rejja, Kassim Ahmed) Modernističko definiranje sunneta. Načini saznavanja uzornog života Muhammeda, a.s. Evaluacija hadisa. Historijska važnost sunneta. 11. Ehlul-Kur'an, Sejjid Ahmed Han, Fazlur Rahman i njihov odnos prema sunnetu Modernističko definiranje sunneta. Načini saznavanja uzornog života Muhammeda, a.s. Evaluacija hadisa. Historijska važnost sunneta. 12. Odnos bošnjačkih tradicionalista prema sunnetu: percepcija sunneta u "Hikjmetu" i "El-Hidaji" Definiranje sunneta od hadiskih učenjaka iz Bosne i Hercegovine. Načini saznavanja uzornog života Muhammeda, a.s. Vanjska i unutarnja kritika hadisa. Insistiranje na normativnosti sunneta. 13. Vjerski modernisti i njihovo razumijevanje sunneta (Džemaludin Čaušević, Safvet-beg Bašagić, Osman Nuri Hadžić i Husein-ef. Dozo) Definiranje sunneta od vjerskih modernista. Odnos Kur'ana i sunneta. Načini saznavanja uzornog života Muhammeda, a.s. Vanjska i unutarnja kritika hadisa. Uočavanje dihotomije u normativnosti sunneta.
--	--

	14. Svjetovni modernisti i njihovo razumijevanje sunneta (Dževadbeg Sulejmanpašić, Edhem Bulbulović i Abdurezak Hifzi Bjelevac) Definiranje sunneta od bosanskohercegovačkih svjetovnih modernista. Vanjska i unutarnja kritika hadisa. Insistiranje na zanemarivanju vjerske tradicije. 15. Rekapitulacija svih tema
Ishodi učenja:	<i>Znanje:</i> Studentima će nakon uspješno savladanog gradiva biti upoznati s najvažnijim autorima i njihovim percepcijama značaja sunneta za individualni i kolektivni život muslimana. <i>Vještine:</i> Studenti će biti osposobljeni da na pravilan način razumiju divergentne percepcije sunneta među muslimanskim i nemuslimanskim autorima. <i>Kompetencije:</i> Studenti će posjedovati teorijsko znanje i iskustvo neophodna da izgrade percepciju sunneta koja je u skladu s temeljnim zakonodavnim tekstovima, ali i aktualnim zahtjevima vremena i prostora.
Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 4: Kvalitetno obrazovanje
Metode izvođenja nastave:	Nastava će se izvoditi u formi interaktivnih predavanja i vježbi. Rad u okviru predmeta će se odvijati na individualnom i grupnom nivou. Studenti su obavezni izraditi esej, prezentirati ga i odbraniti pred saradnikom i ostalim kolegama studentima.
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Esej čini 20%, polusestrialni test 30%, a završni ispit, pismeni i usmeni, 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu neophodno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.
Literatura:	Obavezna: Hasanović Zuhdija, <i>Percepcije sunneta</i>, El-Kalem i CNS, Sarajevo, 2012. Hasanović Zuhdija, <i>Studije o percepcijama sunneta</i>, Fakultet islamskih nauka i El-Kalem, Sarajevo, 2018. Dopunska: 'Azami (El-) Muhammed Mustafa, <i>Dirasat fil-hadis-in-nebevi ve terih tedvinih</i>, El-Mekteb el-islami, Bejrut, 1992. Fazlur Rahman, <i>Duh islama</i>, Zenit, Beograd, 1983. Karčić Fikret, <i>Društveno-pravni aspekt islamskog reformizma</i>, Islamski teološki fakultet, Sarajevo, 1990. Kurdić Šefik, <i>Bošnjacki tradicionalisti i njihova percepcija sunneta</i>, El-Kelimeh, Novi Pazar, 2011. Kurdić Šefik, <i>Islamski reformistički pokreti i njihov odnos prema sunnetu</i>, El-Kelimeh, Novi Pazar, 2011. Nakičević Omer, <i>Uvod u hadiske znanosti</i>, Sarajevo, 1986.

	Nasr Seyyed Hossein, <i>Tradicionalni islam u modernom svijetu</i>, Sarajevo, 1994. Silajdžić Adnan, <i>Muslimani u traganju za identitetom</i>, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu i El-Kalem – izdavački centar Rijaseta Islamske zajednice u BiH, Sarajevo, 2006.
--	---

Šifra predmeta: INAK 0514		Naziv predmeta: Islam i savremeni svijet	
Ciklus: II	Godina: V	Semestar: IX	Broj ECTS kredita: 5
Status: obavezni predmet		Ukupan broj kontakt sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe: 15	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis:	nema		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Upoznati studente s pozicijom muslimana u povijesti evropskoga kontinenta, i kršćanskom teološkom percepcijom islama, potom, obrazložiti studentima uzroke duboke krize savremenoga svijeta i predstaviti ključne obrasce njenoga manifestiranja; zatim, izložiti savremene forme prezentiranja islama te analizirati odnos između vjerovanja i religijske prakse savremenoga čovjeka, kao i između doktrinarnog i praktično-političkog tretiranja problema ljudskih prava. Konačno, ukazati na duboku krizu autoriteta u društvu, kao i na iz nje nastale brojne oblike alternativne ezoterijske duhovnosti te predočiti mogućnost kreiranja nove paradigme duhovnosti utemeljene na izvorima islama.		
Tematske jedinice:	1. i 2. sedmica: Muslimani u kulturnome identitetu Evrope Upoznati polaznike ovoga Modula sa muslimanskim doprinosom razvoju europske kulturne historije. U susretu sa europskim narodima srednjega vijeka (Sicilija i Španija) muslimani su dali nemjerljiv doprinos njihovom znanstvenom i kulturnom razvoju. Posebno izdvajamo načelo multikulturalizma koji će Europu učiniti otvorenim kontinentom, a njegove narode sposobne za priznanje velikih kulturnih i civilizacijskih tradicija svijeta, konačno brojne teorije iz različitih naučnih oblasti te zapažene kulturne i civilizacijske vrijednosti. 3. i 4. sedmica: Iskazivanje religije u postmodernoj kulturi: nova religioznost, fundamentalizam, radikalizam, integrizam, i civilna religija S obzirom da je religijski izraz najvidljiviji u izrazima kulture, prirodno je razumijevanje odnosa savremenoga čovjeka prema dragome Bogu, svijetu, te egzistenciji uopće, prevashodno tražiti u savremenim društvenim pojavama poput: novih religijskih pokreta, snažne sklonosti ka fundamentalističkome čitanju vjerskih tekstova, radikalne interpretacije religijskih principa, nastanka i populariziranja ideje civilne religije, i sl.		

	5. sedmica: Muslimani između tradicije i moderniteta Još od vremena humanizma i renesanse (14.-16. stoljeće) religiozni ljudi svih religijskih tradicija žive u rascjepu između vlastite duhovne, religijske i kulturne tradicije i moderne kulture kao par excellence duhovne paradigme modernog svijeta. Taj višestoljetni rascjep praćen je stalnim, nekada jačim a nekada slabijim frustracijama odnosno krizama identiteta, koju svaki čovjek pojedinačno i društvena grupa doživljavaju na svoj vlastiti način. Kroz ovaj temat studenti će se upoznati sa osnovnim uzrocima krize religijskog i kulturnog identiteta muslimana u današnjem svijetu te najzanimljivijim i najkarakterističnijim odgovorima muslimanskih autora na izazove modernizma. 6. sedmica: Kako mladima govoriti o religiji danas Ovaj temat, nadovezujući se na analize razrađene u prethodnim cjelinama, dovest će u vezu objektivno primjetne mentalne, psihološke, duhovne i brojne druge promjene mladih generacija, sa univerzalnim religijskim učenjem, posebno se koncentrirajući na trenutne moduse interpretiranja religije mladima. 7. Značaj islamske tradicije u prevazilaženju krize vjerskoga identiteta Budući da čovječanstvo prolazi kroz epohalnu krizu istinske intelektualnosti, sasvim je prirodno očekivati da se svi kulturni narodi danas u svijetu založe za rehabilitaciju specifičnog religijskoga gledanja na čovjeka i svijet, jer ona jedino može uspostaviti duhovnu i fizičku ravnotežu koja je do krajnjih granica razorena u modernoj kulturi. Dijalog religioznih i kulturnih naroda sa budućnošću svijeta jedino je moguć u toj perspektivi. Modul treba da odgovori na pitanje da li islam sa svojim specifičnim gledanjem na čovjeka i svijet može dati određeni doprinos u artikuliranju nove duhovne i kulturne paradigme savremenog svijeta. 8. sedmica: Parcijalni ispit 9. sedmica: Totalitarni karakter moderne znanosti i epohalno značenje bioetike U naslovljenome predavanju tretirat će se slijedeća pitanja: metafizičko „zaleđe“ moderne znanosti; moderna znanost kao moć i ovladavanje; sprega moderne znanosti i vojne industrije; moderna znanost kao tehnika; moderna znanost kao biotehnologija; čovjek kao tehnička naprava; tržišna/liberalna eugenika. Zatim pitanja iz bioetike: etika pred izazovima modernog znanstvenotehnološki strukturiranog svijeta; život u središtu odgovornosti, holistički, integrativni, pluriperspektivistički i multidisciplinarni karakter bioetike, filozofijsko značenje, religijsko i teološko pozvanje, te islamska perspektiva. 10. sedmica: Prvi vatikanski koncil kao odgovor na izazove krize autoriteta u modernom društvu – doktrina supsidijarnosti, erastianizam, infalibilizam i ultramontizam Razumijevajući teoriju globalnog tržišnog kapitalizma kao jedan od pokazatelja duboke krize čovjekove religioznosti i društvene neodgovornosti, katolički teolozi teoretičari socijalnoga nauka izrazili
--	---

	su teoriju supsidijarnosti koja podrazumijeva princip odlučivanja i sprovođenja odluka na lokalnim nivoima odgovornosti, odnosno snaženje decentraliziranih kompetentnih autoriteta. Kao mogućnost ravnomjernijega raspoređivanja snage utjecaja i moći, princip supsidijarnosti usvojila je i Evropska Unija Ugovorom iz Maastrichta 1992. godine. Međutim, ubrzo se pokazalo da ovakva vrsta interveniranja ne samo da ne rješava problem u njegovoj osnovi, već da, na neki način, uz izostanak dodatnih mehanizama, još više ubrzava ekonomsko raslojavanje i sâmim time produbljava krizu autoriteta u društvu. Umjesto produhovljenih lidera, u javnom, društveno-političkom i kulturnom ali i religijskom životu, kao uzori naročito mladih generacija promoviraju se vrlo često moćni, bogati i nemoralni pojedinci. Na žalost, odgovori muslimanskih teologa uglavnom su sporadični i odveć plošni, što govori o svojevrsnoj krizi autoriteta i među muslimanskim vjernicima. 11. sedmica: Ezoterija i razvoj modernog zapadnoevropskog ezoterizma U prethodnome predavanju naznačena kriza autoriteta koje će se, između ostaloga, manifestirati i u ideologijsko-političkome insistiranju na idejama konzervatizma-fašizma, te okultizma-nacizma, ovdje će biti prvenstveno razmatrana kroz teologijsko-religijske teorije koje stoje u njihovim temeljima. Posebna pažnja bit će posvećena ezoterijskim tradicijama XX st., naročito djelovanju Aleistera Crowleya, Teozofskoga društva, perenijalističke škole mišljenja i Rudolfa Steinera. 12. sedmica: Ezoterijsko razumijevanje geopolitičkog koncepta Evroazije Jedan od najkonkretnijih angažmana ezoterijskih učenjaka vidljiv je u različitom čitanju odnosno razumijevanju geopolitičkog koncepta Evroazije. Dok se evroazijski politički blok uglavnom predstavlja kao vrsta protuteže sjevernoatlantskoj vojno-političkoj organizaciji, postoji cijeli niz argumenata koji upućuju na realnu mogućnost prepoznavanja zajedničkih elemenata ključnih za razvoj i promoviranje identiteta oba bloka. Značajan dio tih učenja proizišla su iz ezoterijske duhovnosti, štaviše, ne samo da su neke od utjecajnih ličnosti iz političkoga života bile članovi različitih ezoterijskih organizacija već je moguće detektirati i identične izvore na kojima se razvija pseudomitska narav ova dva trenutno najutjecajnija geopolitička bloka, a na koju se fokusiraju savremeni pomotori ezoterijskog učenja. 13. sedmica: Drugi vatikanski koncil i dokument „Nostra Aetate“ Riječ je zasigurno o jednome od najznačajnijih događaja u XX st. koji je snažno utjecao na odnose među ljudima općenito a vjernicima posebno. Prirodno razvijajući osnovnu ideju ovoga modula, studentima će biti izloženi: društveno-historijski kontekst u kojemu je sazvan Drugi vatikanum, promjene koje su se izravno odnosile na život Rimokatoličke crkve, a posebna pažnja bit će posvećena za naš kontekst najvažnijem dokumentu „Nostra Aetate“, odnosno definiranom jednom novom odnosu Crkve i katoličkih vjernika prema drugima, a naročito prema muslimanima.
--	--

	14. sedmica: Muslimanske perspektive međureligijskog dijaloga u savremenom evropskom društvu Budući da čovječanstvo prolazi kroz epohalnu krizu istinske intelektualnosti, sasvim je prirodno očekivati da se svi kulturni narodi danas u svijetu založe za rehabilitaciju specifičnog religijskoga gledanja na čovjeka i svijet, jer ona jedino može uspostaviti duhovnu i fizičku ravnotežu koja je do krajnjih granica razorena u modernoj kulturi. Dijalog religioznih i kulturnih naroda sa budućnošću svijeta jedino je moguć u toj perspektivi. Modul treba da odgovori na pitanje da li islam sa svojim specifičnim gledanjem na čovjeka i svijet može dati određeni doprinos u artikuliranju nove duhovne i kulturne paradigme savremenog svijeta. 15. REKAPITULACIJA
Ishodi učenja:	Znanje: Uspješnim polaganjem ovoga modula, studenti bi bili detaljnije upoznati sa fenomenom događanja duboke duhovne i moralne, odnosno, tradicionalno shvaćeno, intelektualne krize modernoga čovjeka. Pri tome, kroz povijesne paradigme, iskazane iz teološkog rakursa, saznat će osnovne podatke o značaju muslimanskoga naslijeđe za religijski i kulturni identitet Evrope. Naslanjajući se na sve to, posebno bi se upoznali sa osnovnim oblicima, s jedne strane, odgovora na krizu tradicionalno shvaćenog autoriteta, te, s druge strane, imali bi priliku steći osnovne informacije o teorijama razvijenim izravno iz tog novog razumijevanja svijeta te čovjekovog odnosa prema višnjemu Bogu. Vještine: Usvajajući sadržaje izložene na predavanjima te u preporučenoj literaturi, studenti bi stekli sposobnost konkretnijega razumijevanja osnovnih religijskih odnosno religijsko-kulturnih specifičnosti savremene Evrope, i kao složenog političkog bloka, ali i kao polu-mitskoga entiteta. Na temelju toga, moći će s većom preciznošću uočavati složenost muslimanskoga prisustva na evropskome tlu u našem vremenu. Kompetencije: Zadovoljavajući makar osnovne zadatke predviđene na ovome kursu, studenti će biti u stanju u osnovnoj mjeri razumjeti te u određenoj mjeri posredovati u kreiranju jedne nove duhovne paradigme utemeljene na izvorima islama, drugim riječima, moći će se kompetentno uključiti u dijalog sa brojnim institucionalnim ali i teorijskim kritikama religije kao takve, koje dolaze, uslovno rečeno, i izvana ali i koju implicitno promoviraju i sâmi muslimani, te, napose, osporavanjima islamskoga učenja.
Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 4: Kvalitetno obrazovanje
Metode izvođenja nastave:	1. interaktivna predavanja 80 % 2. radionice 10 % 3. prezentacije studenata 10 %
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	a) redovni studenti 1. Prvi parcijalni usmeni ispit 40 %

	2. Drugi parcijalni usmeni ispit 40 % 3. Prezentacije studenata 20 % b) vanredni studenti Prvi parcijalni usmeni ispit 50 % Drugi parcijalni usmeni ispit 50 %
Literatura:	Obavezna: 1) Adnan Silajdžić, „Muslimanski teološko-filozofski doprinos razvoju evropskog kulturnog identiteta“, <i>Zbornik radova FIN-a</i>, Sarajevo, 2011., str. 195.-219. 2) <i>Aporije multikulturalizma</i>, Mediterran Publishing, Novi Sad, 2012. (priredili Alpar Lošonc i Dragan Prole), str. 9.-41. 3) Adnan Silajdžić, „Križa religijskog identiteta u današnjem svijetu“, u hrestomatiji: <i>Savremene akadske teme I</i>, FIN, Sarajevo, 2007., str. 133.-155. 4) Adnan Silajdžić, „Značenje i značaj islamske tradicije“, <i>Zbornik radova naučnog skupa „Islamska tradicija Bošnjaka: Izvori, razvoj i institucije, perspektive“</i>, Sarajevo, Rijaset islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, 2007., str. 13.-22. 5) Jakov Jukić, <i>Budućnost religije</i> (poglavlja o fenomenologiji religije), Split, 1991. 6) Dževad Hodžić, <i>Odgovornost u znanstvenotehnološkom dobu</i>, Sarajevo, Tugra, 2008., str. 42.-66.; 233.-242. 8) Papinsko vijeće „Pravda i mir“, <i>Za reformaciju međunarodnoga finansijskoga i monetarnog sustava – U perspektivi javnog autoriteta s univerzalnom nadležnošću</i>, Edicija: Dokumenti br. 153, Zagreb, Kršćanska sadašnjost, 2012., str. 9.-15.; i 26.-37. 9) Jakov Jukić, „Nove društvene prilike i ezoterično-okultna religioznost“, u knjizi: <i>Novi religiozni pokreti: Zbornik radova sa znanstvenog simpozija Filozofskog fakulteta Društva Isusove o novim religioznim pokretima</i>, Zagreb, Filozofsko-teološki institut Društva Isusove, 1997., str. 108.-149. 10) T. Haverić, „Bosanski muslimani i (post)modernost“, „Oslobođenje“, 12. 04., 19. 04, i 01. 05. 2014. 11) Antoine Faivre, <i>Ezoterija</i>, Zagreb, Naklada Jesenski i Turk, 2010., str. 5.-34.; 111.-135. 12) Filip Tunjić, „Međeuropa“, u časopisu: <i>Društvena istraživanja</i>, svezak 16, br. 4-5 (90-91), listopad 2007., str. 891.-910. 13) Александар Дугин, „Евроазијско несвесно“, у књизи: <i>Мустерије Евроазије</i>, Београд, Логос, 2008., стр. 29.-42. 14) Adnan Silajdžić, „Drugi vatikanski koncil i islam (1962.-1965.)“, u knjizi: <i>Islam u otkriću kršćanske Evrope: Povijest međureligijskog dijaloga</i>, Sarajevo, Fakultet islamskih nauka, 2003., str. 309.-343.

	Dopunska: 1) Rešid Hafizović, „O kulturnom identitetu Europe“, u knjizi: <i>Islam u kulturnom identitetu Europe</i>, Sarajevo, Naučnoistraživački institut „Ibn Sina“, 2018., str. 52.-87. 2) Ana Matan, „Izazovi suvremene političke misli“, u: Raymond Plant, <i>Suvremena politička misao</i>, Zagreb, 2002. 3) Bert van den Brink, „Pravednost i solidarnost. Spor liberalizma i komunitarizma u političkoj filozofiji“, <i>Treći program Hrvatskog radija</i>, br. 47, Zagreb, 1995. 4) Hans Jonas, <i>Princip odgovornost</i>, Sarajevo, 1990. 5) Jurgen Habermas, <i>Budućnost ljudske prirode – vjerovanje i znanje</i>, Zagreb, 2006. 6) Dževad Hodžić, <i>Religija i znanost u bioetičkom ključu</i>, Zenica, 2012. 7) Jusuf Žiga, <i>Zemljoradnici vremena</i>, Svjetlostkomerc, Sarajevo, 2006. 8) Samir Beglerović, Adnan Silajdžić, Rešid Hafizović, Orhan Jašić, Bajram Dizdarević, <i>Religija i teologija pred izazovima novog svjetskog poretka</i>, „OFF-SET“, Tuzla, 2023. 9) Samir Beglerović, <i>Geneza i razvoj moderne evropske ezoterijske tradicije</i>, Sarajevo, El-Kalem i Fakultet islamskih nauka u Sarajevu, 2022.
--	---

Šifra predmeta: INFI 0511	Naziv predmeta: Savremene fikhske studije		
Ciklus: II	Godina: 5	Semestar: IX	Broj ECTS kredita: 5
Status: obavezni	Ukupan broj kontakt sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe: 15		
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis:	-		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Upoznati studente sa: a) značenjem temeljnih pojmova savremene fikhske misli; b) predmetom, načelima i osnovnim principima savremenih fikhskih studija c) pozicijom šerijata u savremenim društvima; d) savremenim kretanjima i tendencije u savremenim islamskim pravnim istraživanjima;		

	e) fikhskim istraživanjima tema kao što su: intencije šerijata, institucija idžtihada i fetve u savremenom kontekstu, zaštićene vrijednosti Šerijata i modeli primjene Šerijata; f) nedovoljno istraženim temama u savremenim fikhskim radovima, poput savremenih medicinskih pitanja, pitanja halal standarda u prehrani i administracije vakufa; g) pitanjima i odgovorima fetva-i emina, fetvama i rezolucijama Vijeća za fetve Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini; h) preporukama, fetvama i rezolucijama nacionalnih vijeća za fetve i međunarodnih akademija šerijatskog prava u oblasti savremenih fikhskih pitanja.
Tematske jedinice:	1. Ciljevi šerijata u savremenim fikhskim studijama I 2. Ciljevi šerijata u savremenim fikhskim studijama II 3. Institucija idžtihada i fetve u savremenim fikhskim istraživanjima I 4. Institucija idžtihada i fetve u savremenim fikhskim istraživanjima II 5. Modeli primjene šerijata u savremenim državama i društvima 6. Islam i ljudska prava: uvod u problematiku 7. Savremene bankarsko-finansijske transakcije u svjetlu šerijatskih normi 8. Parcijalni ispit I 9. Medicinska pitanja iz šerijatsko pravne perspektive I 10. Medicinska pitanja iz šerijatsko pravne perspektive II 11. Savremeni fikhski problemi muslimanskih manjina 12. Savremena vakufska problematika 13. Koncept građanstva u savremenoj islamskoj pravnoj misli 14. Sigurnost društva u savremenoj islamskoj pravnoj misli 15. Rezime i evaluacija
Ishodi učenja:	Studenti će nakon odslušanog i položenog predmeta biti u stanju da: a) prepoznaju najvažnije probleme koji su predmet analize u savremenim fikhskim studijama (<i>el-buhus el-fikhijje el-mu'asire</i>); b) elaboriraju razvoj diskursa o ciljevima šerijata u savremenim fikhskim studijama c) objasne ulogu idžtihada i fetve u savremenim fikhskim istraživanjima; d) ilustriraju različite modele primjene ili prakticiranja šerijata u savremenim državama; e) analiziraju standarde halala iz ugla islamske pravne doktrine;

	f) diskutiraju o šerijatsko pravnim i etičkim aspektima savremenih medicinskih postupaka, kao što su vještačka oplodnja, kontracepcija, transplantacijai dr. g) interpretiraju savremene fikhske studije koje se bave kontekstualiziranjem fikha za potrebe manjinskih muslimanskih zajednica h) raspravljaju o savremenim vakufskim pitanjima; i) primjene temeljne pojmove, znanja i vjerske prakse na različite savremene fikhske studije.
Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 1: Svijet bez siromaštva SDG 2: Svijet bez gladi SDG 3: Zdravlje i blagostanje SDG 6: Čista, pitka voda i higijenski uvjeti SDG 8: Dostojanstven rad i ekonomski rast SDG 15: Očuvanje života na kopnu SDG 17: Partnerstvom do ciljeva
Metode izvođenja nastave:	predavanja, seminari i vježbe; prezentacije, diskusione i dijaloške metode, radionice, rad u parovima, tekstualna metoda, refleksivne bilješke o nastavnoj temi, samostalni zadaci i dr.
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	<i>Redovni i vanredni studenti:</i> Seminarski rad: 20 bodova Polusestrialni pismeni i usmeni ispit I: 40 bodova Završni pismeni i usmeni ispit: 40 bodova
Literatura:	<i>Obavezna:</i> 1. Avde, Džasir, <i>Ciljevi Šerijata</i>, CNS, Sarajevo, 2012. 2. Karčić, Fikret, <i>Islamske teme i perspektive</i>, El-Kalem, Sarajevo, 2009. 3. Karčić, Fikret, <i>Društveno pravni aspekt islamskog reformizma</i>, Islamski teološki fakultet, Sarajevo, 1998. 4. Karić, Enes, <i>Ljudska prava u kontekstu islamsko-zapadne debate</i>, Pravni centar – Fond otvoreno društvo BiH, Sarajevo, 1996. 5. <i>Savremene fikhske teme</i> (hrestomatija), prir. Enes Ljevaković, FIN, Sarajevo, 2006. 6. Karadavi, Jusuf, <i>Fikh muslimanskih manjina: kako biti musliman na Zapadu</i>, Libris, Sarajevo, 2004. 7. Muhammed Taqi Usmani, <i>Uvod u islamske finansije</i>, Selsebil, Živinice, 2003. 8. Ebu Fadl Muhsin Ibrahim, <i>Biomedicina – islamski pogledi</i>, Libris, Sarajevo, 2001. 9. Ebu Fadl Muhsin Ibrahim, <i>Transplantacija organa, eutanazija, kloniranje i pokusi na životinjama: islamski stav</i>, U. G. Mladi muslimani, Sarajevo, 2005.

	<i>Dopunska:</i> 1. <i>El-Medželletu-l- 'ilmijje li-l-Medžlisi-l-urubii li-l-ifta' ve-l-buhus</i>, Dablin. 2. Đozo, Husein, <i>Sabrana djela</i>, El-Kalemi FIN, Sarajevo, 2006. 3. Karčić, Fikret, <i>Studije o šerijatskom pravu</i>, Bemust, Zenica, 1997. 4. Ekmeleddin Ihsanoglu, <i>Kultura suživota</i>, Connectum, Sarajevo, 2006. 5. Muhammed Se'id Ramadan el-Buti, <i>Kadaja fikhijemu 'asire</i>, Daru-l-Farabi, 2004. 6. 'Ali Muhjiddin el-Karadagii 'Ali Jusuf el-Muhammedi, <i>El-Kadaja-l-fikhijje-l-mu 'asire</i>, Daru-l-beša'iri-l-islamijje, Bejrut, 2005. 7. Vehbe ez-Zuhajli, <i>El-Mu 'amelatu-l-malijjetu-l-mu 'asire</i>, Daru-l-fikr, Damask, 2002. 8. Wael B. Hallaq, <i>Zatvaranje vrata idžtihada: kritička studija</i>, FIN i El-Kalem, Sarajevo, 2006. 9. Ibrahim Džananović, <i>Idžtiħad u prva četiri stoljeća islama</i>, FIN, Sarajevo.
--	---

Šifra predmeta: INIC 0512	Naziv predmeta: Islam u Evropi – ENG.		
Ciklus: II	Godina: 1	Semestar: I	Broj ECTS kredita: 5
Status: obavezni		Ukupan broj sati: 45 (Predavanja: 30 i Vježbe: 15)	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis:	Nijedan.		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Cilj predmeta je proširivanje znanja i sposobnosti kritičke analize i akademske artikulacije mišljenja kod studenata o pitanjima koja nameće muslimansko prisustvo u Evropi kao što su: uzajamne evropsko-muslimanske percepcije, multikulturalizam, islamofobija, mjesto islama u javnom evropskom prostoru, politike priznavanja islama i muslimana, institucionalizacija islama, odnos evropskih muslimana sa ostatkom muslimanskog svijeta, odnos vjere i kulture, islamska materijalna i nematerijalna kultura na evropskom tlu, njen karakter i bogatstvo, stanje i stepen istraženosti te izazovi za njeno očuvanje.		
Tematske jedinice:	1. Islam u Evropi i Sjevernoj Americi: ključne teme i teorijski okviri za njihovo izučavanje 2. Islam i identitet Evrope 3. Zapadnjačke percepcije islama: Islam kao sastavnica evropskog identiteta vs orijentalizam, islamofobija i genocid 4. Okcidentalizam: muslimanske percepcije Evrope 5. Sloboda vjere: okvir za razvoj islamske kulture u Evropi i S. Americi		

	6. Politike priznavanja: integracija, predstavljanje i institucionalizacija 7. Islam u javnoj sferi evropskih društava: džamije i hidžab 8. Polusemestralni ispit 9. Evro-američki muslimani i muslimanski svijet: transnacionalne mreže i institucije 10. Evro-američki muslimani i muslimanski svijet – nastavak 11. Vjera i kultura: evropski islam ili evro-islamska kultura? 12. Bosanski islam ili „islamska tradicija Bošnjaka“: između norme i prakse 13. Islamska materijalna i nematerijalna kultura u Evropi: karakter i stanje 14. Islamska materijalna i nematerijalna kultura u Evropi: nestajanje 15. Perspektive evropskih muslimana u eri globalizacije i obnove identiteta
Ishodi učenja: (znanje, vještine, kompetencije)	Student bi nakon odslušanog predmeta trebao biti sposoban: • Akademski utemeljeno prezentirati i kritički analizirati glavna pitanja koja nameće muslimansko prisustvo u Evropi; • Artikulirati i procijeniti različita stajališta po svakoj obrađenoj temi; • Stečena znanja primijeniti u istraživanjima o islamu i muslimanima u Evropi pod mentorstvom nastavnika i saradnika.
Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 4 – Kvalitetno obrazovanje
Metode izvođenja nastave:	1. predavanja, 2. vježbe, 3. video prezentacije, 4. čitanje originalnih izvora, 5. studentske prezentacije, 6. konsultacije, 7. mentorski rad, 8. istraživanje
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	- Učešće u nastavi (za vanredne studente na instruktivnoj nastavi) 10%; - Seminarski rad 25%; - Pismeni polusemestralni ispit 30%; - Pismeni završni ispit 35%. Za prolaznu ocjenu, pored prisustva nastavi i vježbama, potrebno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja, tj. osvojiti 55% bodova na vježbama i dva ispita pojedinačno.
Literatura:	<i>Obavezna:</i> 1. Hrestomatija „Islam u Evropi“, prir. A. Alibašić. 2. Bilješke sa predavanja <i>Dopunska:</i> Ahmed, M. Basheer, prir., <i>Muslimanski doprinos svjetskoj civilizaciji</i>, Sarajevo, El-Kalem i CNS, 2010. Al-Hassani, Salim T S, prir. <i>1001 Inventions: Muslim Heritage in our World</i>, Manchester, 2007. Alibašić, Ahmet i Muhamed Jusić, prir., <i>Islamofobija: pojam, pojava, prevencija</i>, Sarajevo, El-Kalem i CNS, 2014. Almond, Ian, <i>Predstavljanje islama u zapadnjačkoj misli</i>, Sarajevo, Centar za napredne studije, 2011. Čolaković, Zlatan i Marina Rojc-Čolaković, <i>Mrtva glava jezik progovara</i>, Podgorica, Almanah, 2004. Hadžijahić, Muhamed, <i>Od tradicije do identiteta: geneza nacionalnog pitanja bosanskih Muslimana</i>, Zagreb, 1990.

	Hadžimuhamedović, Amra. <i>Naslijeđe, rat i mir</i>, Sarajevo, Sarajevo University Press, 2015, 1-14; 60-64; 286-305. Goody, Jack, <i>Islam u Evropi</i>, Sarajevo: El-Kalem i Centar za napredne studije, 2017. Karčić, Fikret, prir. <i>Muslimani Balkana: „Istočno pitanje“ u XX. vijeku</i>, Tuzla, Behram-begova medresa, 2001. Karčić, Fikret, „Muslimani Balkana na pragu XXI vijeka“, <i>Znakovi vremena</i>, vol. 3, br. 9-10 (2000), str. 209-218. Kujundžić, Enes, <i>Humanistička baština, institucije sjećanja i digitalno doba</i>, Tuzla, 2011, 32-68; 104-111. Lindholm, Tore i drugi., prir., <i>Sloboda vjere ili uvjerenja: priručnik</i>, Sarajevo, Centar za napredne studije, 2015. Mulović, Azra i Hikmet Karčić, prir., <i>Muslimanski svijet: populacija i religioznost</i>, Sarajevo: CNS i Nahla, 2013. Nielsen, Jorgen i drugi, <i>Muslimani u Evropi</i>, Sarajevo, Centar za napredne studije i El-Kalem, 2011. Ramadan, Tarik, <i>Evro-američki muslimani i budućnost islama</i>, Sarajevo, Udruženje ilmije IZ u BiH, 2007. Ramadan, Tariq, <i>Radikalna reforma</i>, Sarajevo, Centar za napredne studije i El-Kalem, 2011. Roy, Olivier, <i>Sekularizam se susreće sa islamom</i>, Sarajevo, El-Kalem i Centar za napredne studije, 2012.
--	--

Šifra predmeta: INRP 0525	Naziv predmeta: Kreativnost u vjerskoj nastavi		
Ciklus: II	Godina: V	Semestar: IX	Broj ECTS kredita: 6 (3 ECTS praksa)
Status: izborni-obavezni predmet		Ukupan broj sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe: 15	
Učesnici u nastavi:	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada.		
Preduslov za upis:	-		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Poticanje kreativnosti studenata kao budućih vjeroučitelja u osmišljavanju i provođenju nastave koja potiče kreativnost učenika. Osposobljavanje studenata u izradi nastavnih priprema i materijala koji potiču kreativnost učenika, primjeni kreativnih nastavnih strategija, sredstava i pomagala, kreativne didaktičko-metodičke aparature, primjeni kreativnih modela nastave.		
Tematske jedinice:	1. Temeljni pojmovi (kreativnost, stvaralaštvo, inovativnost, autonomija, divergentno mišljenje, fluentnost, originalnost, fleksibilnost, elaborativnost, reflektivni praktičar, akcijsko učenje). 2. Kreativno razmišljanje: islamska perspektiva (analiza kur'anskih riječi koje pozivaju ljude da misle kreativno – tafakkur, idrak, fiqh, tanaqqul, tadhakkur i druge; "stilovi razmišljanja" u Kur'anu - znatiželjno (Musa a.s. i h. Hidr; Ibrahim a.s. i pitanje oživljavanja...), hipotetičko, racionalno, kontemplativno, emocionalno, kritičko...; uloga idžtihada u poticanju kreativnosti). 3. Invencije i kreativnost muslimana u različitim naučnim oblastima i umjetnosti. 4. Društveni i individualni aspekt kreativnosti i stvaralaštva (kulturne i povijesne razlike u odnosu prema kreativnosti i stvaralaštvu; karakteristike i značaj kreativnih pojedinaca).		

	5. Teorije kreativnosti (kreativnost u okviru različitih teorija; definicije kreativnosti; stvaralački proces; odnos inteligencije i kreativnosti; motivacija i kreativnost). 6. Utjecaj aktivnog učenja u visokoškolskoj nastavi na razvoj kreativnosti budućih vjeroučitelja. 7. Kreativnost u osposobljavanju budućih vjeroučitelja i osobine ličnosti bitne za kreativnost. 8. Kreativni modeli u vjeronaučnoj nastavi (kreativno-stvaralački model, projektna nastava i kreativnost, problemsko-istraživački, recepcijsko-estetički, esejističko-sintetički, egzemplarni, multimedijско-višeizvorni, književno-umjetnički). 9. Primjena kreativnih nastavnih strategija u nastavi vjeronauke (lutkarske igre u nastavi, mape uma, multimedija, demonstracije, oluja ideja, provokacija...). 10. Radionica – kreativnost u vjerskoj nastavi. 11. Kreativni postupci u planiranju i izradi nastavne pripreme za čas vjeronauke. 12. Kreativna didaktičko-metodička aparatura u nastavi vjeronauke (kreativna nastavna pitanja i zadaci za učenike, ilustracije, slikovnice, priče za djecu...). 13. Kreativna upotreba vjeronaučnog udžbenika. 14. Poticanje kreativnosti učenika (nastavno okruženje koje njeguje kreativnost u vjeronauci, imaginacija i mašta učenika, tehnike za poticanje kreativnosti učenika, kreativnost i humor...). 15. Prepoznavanje i evaluacija kreativnosti (procjena kreativnosti procesa; procjena kreativnosti osobe; procjena i ocjena kreativnog rada; procjena kreativnosti ponašanja).		
Ishodi učenja: (kompetencije – znanje, vještine, stavovi, vrijednosti...)	▪ Teorijski interpretirati pojmove i teorije kreativnosti. ▪ Elaborirati islamsku perspektivu poticanja kreativnosti i inventivnosti kroz analizu kur'anskih riječi koje pozivaju na ljude da misle kreativno, 'stilova razmišljanja' u Kur'anu, ulozi idžtihada u poticanju kreativnosti. ▪ Analizirati i pripremiti kreativnu didaktičko-metodičku aparaturu, kreativne nastavne strategije, nastavna sredstva i pomagala te kreativno upotrijebiti udžbenik i materijale u planiranju nastave. ▪ Hospitirati i vrednovati kvalitet izvođenja nastavnog časa u toku praktikuma. ▪ Izraditi kreativne nastavne pripreme i materijale za predmet vjeronauka/vjerska nastava za poticanje kreativnosti učenika. ▪ Praktično izvesti časove vjerske nastave u okviru metodičke prakse za djecu predškolskog uzrasta, učenike osnovnoškolskog i srednjoškolskog uzrasta primjenjujući kreativne modele nastave.		
Cilj održivog razvoja (SDG):	▪ SDG 4: Kvalitetno obrazovanje ▪ SDG 5: Spolna ravnopravnost ▪ SDG 10: Smanjenje nejednakosti ▪ SDG 16: Mir, pravda i snažne institucije ▪ SDG 17: Partnerstvom do ciljeva		
Metode izvođenja nastave:	▪ Predavanja ▪ Seminari ▪ Radionice ▪ Vježbe ▪ Timski rad ▪ Samostalni zadaci	▪ Internet ▪ Konsultacije ▪ Mentorski rad ▪ Istraživanje ▪ Prezentacije ▪ Praktični rad	
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Obaveza:	Prolaz 55 %	Ukupno 100 %
	Prisustvo i aktivnost studenata (izrada grupnih nastavnih priprema, rješavanje zadataka na predavanjima i vježbama, diskusije).	5,5	10

	Tri pisane nastavne pripreme (individualne) i izvedbe oglednih časova u okviru praktikuma; hospitacija pet časova i izrada dnevnika prakse.	22	40
	Završni ispit (pismeni i usmeni)	27,5	50
Literatura:	Obavezna: 1. Arar, Lj. i Rački, Ž. (2003). „Priroda kreativnosti.“ Psihologijske teme, vol. 12, br. 1, str. 3–21. 2. Badi, J. and Tajdin, M. (2004). Creative Thinking: An Islamic Perspective. Kuala Lumpur: International Islamic University Malaysia. 3. Bunčić, K., Ivković, I. i dr. (1994). Igrom do sebe – 102 igre za rad u grupi. Zagreb: Alinea. 4. Camović, Dženeta (2023). Razvojna perspektiva kreativne pedagogije: razumijevanje razvoja i poticanja kreativnosti u ranom djetinjstvu. Sarajevo: Univerzitet u Sarajevu – Filozofski fakultet. 5. Jensen, E. (2003). Super nastava. Zagreb: Educa. (str. 87–196.) 6. Kunac, S. (2015). „Kreativnost i pedagogija.“ Napredak, vol. 156, br. 4, str. 423–446. 7. Munk, K. (ur.) (2009). Poticanje stvaralaštva u odgoju i obrazovanju. Knjiga radova – Priručnik za sadašnje i buduće učiteljice i učitelje. Zagreb: Profil International. (dijelovi) 8. Sijamhodžić-Nadarević, D. (2019). „Aktivno učenje i metode aktivnog učenja u visokoškolskoj nastavi.“, Zbornik radova FIN-a, br. 23. Sarajevo: Fakultet islamskih nauka. 9. Sijamhodžić-Nadarević, D. i Šeko, M. (2019). „Mogućnosti primjene igara kao didaktičko-metodičkih strategija u predškolskom religijskom odgoju djece“. <i>Novi Muallim</i>, god. 20, br. 77. 10. Stevanović, M. (2000). Modeli kreativne nastave. Tuzla: R&S. VanGundy, A. B. (2005). 101 activities for teaching creativity and problem solving. San Francisco: Pfeiffer, A Wiley Imprint. Dopunska: 1. Al-Hassani, S. (2011). Discover the Muslim Heritage in Our World. UK: Foundation for Science Technology and Civilisation. 2. Badi, J. (2011). „'Thinking' terminologies from Qur'anic perspective and their impact on human intellectual development“. <i>Int. J. Arab Culture, Management and Sustainable Development</i>, Vol. 2, No. 1. Inderscience Enterprises, Ltd. 3. Bogнар, L. (2012). „Kreativnost u nastavi.“ <i>Napredak</i>, Vol. 153, No. 1, str. 9–20. 4. Bogнар, L. „Poticanje kreativnosti budućih učitelja u nastavi.“ Dostupno na: https://veselaucilnica.ucoz.com/Poticanje_kreativnosti_studenata2.pdf. 5. Bogнар, L.; Bogнар B. „Kreativnost učitelja kao značajna kompetencija nastavničke profesije.“ Dostupno na: https://ladislav-bognar.net/sites/default/files/kreativnost_ucitelja.pdf.		

	6. Bognar, L.; Kragulj, S. „Poticanje kreativnosti budućih učitelja na Učiteljskom fakultetu u Osijeku.“ Dostupno na: file:///C:/Users/ahmed.colic/Downloads/Poticanje%20kreativnosti%20studenata.pdf. 7. Cvetković-Lay, J., i Pečjak, V. (2004). Možeš i drukčije: priručnik s vježbama za poticanje kreativnog mišljenja. Zagreb: Alinea – Centar za poticanje darovitosti djeteta „Bistrić“. 8. Elton-Chalcraft, S. (ed) (2015). Teaching Religious Education Creatively. London and New York: Routledge. 9. Grupa autora (2000). Arapsko-islamski utjecaj na evropsku renesansu. FIN, Sarajevo. 10. Hasanović, Bego (2023). Učenje na biografijama uzoritih osoba kao didaktički metod u islamskom odgoju mladih: primjena na izabranim biografijama. (magistarski rad, neobjavljen, biblioteka FIN-a, mentor: prof. dr. Dina Sijamhodžić-Nadarević). 11. Jusić-Softić, M. (2011). Odgojne vrijednosti priča za djecu: sa posebnim osvrtom na prijevode sa perzijskog jezika. Magistarski rad. Sarajevo: Fakultet islamskih nauka. 12. Matijević, M. (1994). Humor u nastavi. Zagreb: UNA-MTV. 13. Memić, Amsal (2023). Korištenje savremene tehnologije u mektpskoj nastavi na području Islamske zajednice Bošnjaka Sjeverne Amerike. (magistarski rad, neobjavljen, biblioteka FIN-a, mentor: prof. dr. Dina Sijamhodžić-Nadarević). 14. Pešić, M. (ur.) (1997). Tematsko planiranje u dječjem vrtiću. Beograd: Filozofski fakultet. 15. Somolanji, I; Bognar, L. (2008). „Kreativnost u osnovnoškolskim uvjetima.“ Život i škola, Vol. LIV, No. 19, str. 87–94. 16. Spasojević, P. (2003). Igra i rano učenje – Programi ranog učenja usmjereni na dijete. Srpsko Sarajevo: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva. 17. Srića, V. (1994). Upravljanje kreativnošću. Zagreb: Školska knjiga. 18. Šeko, M. (2018). Islamski odgoj djece predškolskog uzrasta u svjetlu savremenih pedagoško-didaktičkih spoznaja. Magistarski rad. Sarajevo: Fakultet islamskih nauka. 19. Tan, A. (ur.) (2007). Creativity: A handbook for teachers. New Jersey, London, Singapore, Beijing, Shanghai, Hong Kong, Taipei, Chennai: World Scientific Publishing Co. Pte. Ltd. 20. Treffinger, D.J., and others (2002). Assessing creativity: A guide for educators. Sarasota/Florida: Center for Creative Learning.
--	---

Šifra predmeta: INIF 0510	Naziv predmeta: Islam i savremeno mišljenje		
Ciklus: II	Godina: I	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 5
Status: Izborni		Ukupan broj sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe: 15	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		

Preduslov za upis:	-
Cilj (ciljevi) predmeta:	- Upoznavanje studenta sa nekim ključnim intelektualnim trendovima, prijedporima i temama unutar savremenog filozofskog mišljenja, - predstavljanje tema koje se tiču važnih religijskih, intelektualnih, kulturnih i političkih fenomena savremenosti, - diskutiranje, na temelju tekstova i drugih materijala, o globalnim intelektualnim paradigmatama, - predočavanje globalnih kulturnih dinamika, koje se kao takve odražavaju na globalni, a time i lokalni muslimanski društveni i epistemološki pejzaž, - dovođenje u korelaciju tretiranih tema sa savremenim muslimanskim mišljenjem.
Tematske jedinice:	1. Moderna znanost i tehnika 2. Oblici manipulacije životom: biotehnologija 3. Biopolitika i pojam “golog života” / Goli život muslimana 4. Postmoderna i pojam “kraja” 5. Društvene mreže i demokratizacija znanja 6. Pozicija istine u savremenom svijetu 7. Epoha pripadnosti: od ideologije ka identitetu 8. Polusestestralni test 9. Neoliberalna paradigma: društvo kao univerzalno tržište 10. Fluidna modernost i proizvodnja ljudskog otpada 11. Savremeni narcizam i pitanje smisla 12. Terorizam i nihilizam 13. Nejednakost i povratak u nasljedni kapitalizam 14. Desakralizacija prirode i ekološka katastrofa 15. Studije budućnosti: dekolonijalizacija muslimanske budućnosti
Ishodi učenja:	Studenti će, nakon odslušanog i položenog predmeta, biti u stanju: a) definirati savremene intelektualne trendove; b) prepoznati važne religijske, intelektualne, kulturne i političke fenomene savremenosti; c) diskutirati o globalnim intelektualnim paradigmatama; d) analizirati lokalne pojave prema usvojenom znanju;

	e) vrjednovati navedene pojave unutar islamskog referentnog sistema.
Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 4: Kvalitetno obrazovanje
Metode izvođenja nastave:	- Predavanje: 60 % (predavanje, čitanje i analiziranje djela i tekstova) - Vježbe: 40 % (prezentacije, prevođenje i kritičko valoriziranje djela i tekstova)
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	- Test u osmoj sedmici (pismeno): 30 % - Esej: 20% - Završni ispit (usmeno): 50%
Literatura:	Odabrani tekstovi: 1. Dževad Hodžić, <i>Odgovornost u znanstveno tehnološkom dobu</i>, Tugra, Sarajevo, 2008, str. 23 – 66. 2. Jeremy Rifkin, <i>Biotehnološko stoljeće – trgovina genima u osvjet vrlog novog svijeta</i>, Zagreb, 1999, str. 10-30. 3. S. H. Nasr, <i>Susret čovjeka i prirode: duhovna kriza modernog čovjeka</i>, El-Kalem, Sarajevo, 2017, 10-80. 4. Samedin Kadić, <i>Mali rječnik velikih tema</i>, CNS, Sarajevo, 2019, str. 10-25, 30-80, 100-120.

Šifra predmeta: INAR 0512	Naziv predmeta: Lingvistička analiza 30. džuzua Kur 'ana Časnog		
Ciklus: II	Godina: I	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 5
Status: Izborni		Ukupan broj kontakt sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe: 15	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis:	Nema		

Cilj (ciljevi) predmeta:	Praktična primjena usvojenih lingvističkih zakonitosti arapskog jezika u kur'anskom kontekstu na primjerima sura iz 30. džuzua Kur'ana Časnog.
Tematske jedinice:	1. Sure: al-Nās; al-Falaq; al-‘Ihlās; 2. Sure: al-Lahab; al-Naṣr; al-Kāfirūn; 3. Sure: al-Kawṭar; al-Mā‘ūn; al-Qurāyṣ; 4. Sure: al-Fīl; al-Humaza; al-‘Aṣr; 5. Sure: al-Takwīn; al-Qāri‘a; 6. Sure: al-‘Ādiyāt; al-Zilzāl; 7. Sure: al-Bayyina; al-Qadr; 8. Sure: al-‘Alaḥ; al-Tīn; 9. Sure: al-Inširāḥ; al-Ḍuḥā; 10. Sure: al-Layl; al-Šams; 11. Sure: al-Balad; al-Fağr; al-Ġāšiya 12. Sure: al-‘A‘lā; al-Tāriq; al-Burūğ; 13. Sure: al-‘Inšiqāq; al-Muṭaffifūn; al-‘Infiṭār; 14. Sure: al-Takwīr; ‘Abase; 15. Sure: al-Nāzi‘āt; al-Naba‘;
Ishodi učenja: (znanje, vještine, kompetencije, vrijednosni stavovi)	Proširiti i nadograditi znanje iz arapske gramatike stečeno na prvom ciklusu studija na konkretnim kur'anskim primjerima. Kontekstualizirati usvojene gramatičke obrasce na najfrekventnijim kur'anskim sekvencama 30. džuzua Kur'ana Časnog. Razvijati svijest o značenju memorisanih i često ponavljanih kur'anskih sekvenci i njihovim gramatičkim konstantama čiji je Kur'an temeljni izvor i jačati vezanost za arapski jezik i njegov značaj u svakodnevnom životu vjernika. Samostalno se baviti lingvističkom analizom najfrekventnijih kur'anskih sekvenci 30. džuzua Kur'ana Časnog uz korištenje izvorne literature na arapskom jeziku. Istraživati savremene islamske studije na arapskom jeziku i praviti nužnu poveznicu među lingvističko-tefsirskim temama specifičnim za 30. džuz Kur'ana Časnog.
Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 4: Kvalitetno obrazovanje SDG 10: Smanjenje nejednakosti
Metode izvođenja nastave:	Interaktivna predavanja; Audio i video prezentacije; Lingvističke analize odabranih tematski tekstova; Prezentacija rezultata savremenih islamskih studija o temi 30. džuzua Kur'ana Časnog
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Provjera znanja vrši se na tri nivoa: 1. Polusestrialni pismeni ispit nosi 25% od ukupnog broja poena;

	2. Prezentacija rezultata savremenih islamskih studija o temi 30. džuzua Kur'ana Časnog nosi 15% od ukupnog broja poena; 3. Završni ispit u pismenoj i usmenoj formi nosi 50% od ukupnog broja poena (usmeno i pismeno izražavanje koje sukusira pređene sadržaje); Prisustvo nastavi uz kontinuirane aktivnosti boduje se do 10% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu potrebno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja i u konačnici imati min 55 % i na parcijalnom ispitu i u ukupnom bodovnom rezultatu. Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom uporedivim sa ECTS skalom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne kriterije, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne kriterije, manje od 55 bodova.
Literatura:	Obavezna: 1. Jones, Alan <i>Arabic Through The Qur'an</i>, The Islamic Texts Society, Cambridge, PDF i print. 331 str. (link: https://archive.org/details/arabic-through-the-Quran-alan-jones) 2. Muḥammad Sayyid al- Tantāwī, <i>Mu'ğam i 'irāb alfāz al-Kur'ān al-Karīm</i>, Maktaba Bayrut, 1998., 828 str. 3. Muṣṭafā Ġalāyīnī, Ġāmi' al-durūs al-'arabiyya, I-II, Bayrūt, 2005., 646 str. (link: https://ia802504.us.archive.org/23/items/WAQ33751/01_33751.pdf) 4. 'Abd 'al 'Āl Sālim Mukram, <i>al-Kur'ān al-Karīm wa atāruhu fī al-dirasāt al-naḥwiyya</i>, Dar al-Ma'ārif, Kairo. 376 str.

	5. Uroosa, Izzath, <i>Learning Arabic Language of the Qur'an</i>, Darussalam, Rijad, 2009. (link:https://archive.org/details/LearningArabicLanguageOfTheQuran.pdf) 6. Al-‘Allāma al-Rāḡib al-‘Iṣfahānī, <i>Mufradāt alfāz al- Kur'an al-Karīm</i>, al-Dār al-Šāmiyya, Bayrūt, 2003. 1008 str. 7. Zamaḡṣarī (al-), Abū al-Qāsim Maḡmūd ibn ‘Umar ibn Muḡammad: <i>Al-Mufaṣṣal fī ‘ilm al-luḡa</i>, Dār iḡyā’ al-‘ulūm, Bayrūt, 1990. pdf. 8. Suyūṭī (al-), Ġalāl al-Dīn ‘Abd al-Raḡmān ibn Abū Bakr, <i>Al-Itqān fī ‘ulūm al-Qur’ān</i>, I-IV, kritička obrada: Muḡammad Abū al-Faḡl ‘Ibrāhīm, Maktaba Dār al-turāt, Kairo, b.g.i. 323 str., 309 str. 9. Muftić, Teufik: <i>Arapsko-bosanski rječnik</i>, III izdanje, El-Kalem, Sarajevo, 2004. 10. Muftić, Teufik: <i>Gramatika arapskog jezika</i>, Federacija Bosne i Hercegovine, drugo izdanje, Ministarstvo obrazovanja, nauke, kulture i sporta - Izdavačka kuća Ljiljan, Sarajevo, 1999., 862 str. 11. Kur’an, Prevod: Besim Korkut, Medina, 1412/1991. Dopunska: 1.Jahić, Mustafa, <i>Gramatika i stilistika Kur’ana</i>, Kulturni centar „Kralj Fahd“, Sarajevo, 2015., 479 str. 2. Karić, Enes: <i>Kako tumačiti Kur’an</i>, Sarajevo, Tugra, 2005., 407 str. 3. Karić, Enes: <i>Semantika Kur’ana</i>, Bemust, Sarajevo, 1998., 736 str. 4. Latić, Džemaludin, <i>Jezik Kur’ana</i>, Biljeg, Sarajevo, 2012., 289 str. 5. Fatić, Almir, <i>Studije i ogledi iz semantike Kur’ana</i>, Fakultet islamskih nauka i El-Kalem, Sarajevo 2022., 196 str. 6. Fatić Almir, <i>Tefsir kur’anskih sura: Ez-Zilzāl-En-Nās</i>, Libris, 2021., 335 str. 7.Ibn Džuzejj al-Kilbi al-Andelusi, <i>Olakšani komentar Kur’ana</i>, I-VI, prijevod s arapskog i bilješke: Almir Fatić, Libris, Sarajevo, 2014/1435, 8. Abduhu, Muhammed, <i>Tafsīr ‘Ammā ḡuz – komparativna analiza prijevoda sura i tefsira</i>, preveo Šukrija Alagić, priredio Ferid Dautović. El-Kalem i MIZ Sarajevo, Sarajevo, 2007., 200 str. 11. Ramić, Jusuf, <i>Povodi objave Kur’ana</i>, Connectum, Sarajevo 2019., 323 str.
--	---

Šifra predmeta: INKI 0507		Naziv predmeta: Izabrane kiraetske teme	
Ciklus: II	Godina: I	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 5
Status: Obavezni		Ukupan broj kontakt sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe: 15	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis:			
Cilj (ciljevi) predmeta:	Cilj je da se studenti teorijski i praktično upoznaju sa najvažnijim aspektima izučavanja kiraeta, tedžvida i hifza kao i stručnom literaturom na bosanskom i arapskom jeziku.		
Tematske jedinice:	16. Argumentiranje kiraeta. 17. Utjecaj kiraeta na tefsir. 18. Kiraetske varijante u svjetlu arapske stilistike. 19. Utjecaj kiraeta na izvođenje šerijatskih propisa. 20. Utjecaj kiraeta na promjene u pauzalnim formama. 21. Ebu 'Amr ed-Dani i njegovo djelo <i>Et-Tejsir</i> . 22. Šatibi i njegovo djelo <i>Hirz el-Emani</i> . 23. Rekapitulacija/test. 24. Ibn el-Džezeri i njegov doprinos izučavanju kiraeta. 25. Usklađivanje tedžvidskih varijanti u Hafsovom rivajetu. 26. Metode memoriranja Kur'ana. 27. Kiraetske i pravopisne specifičnosti kur'anskog teksta prema Hafsovom rivajetu. 28. Teorija o utvrđivanju završetka kur'anskih ajeta. 29. Kur'anski vird. 30. Rekapitulacija svih oblasti.		
Ishodi učenja: (kompetencije - znanje, vještine, stavovi, vrijednosti...)	- Identificirati, interpretirati i primijeniti tedžvidska finese prilikom učenja Kur'ana, - interpretirati terminologiju kiraetske discipline i različite aspekte kiraetskih razlika (morfološki, sintaksički, tefsirski, stilsitički, šeriatskopravni i historijski), - klasificirati kiraete prema stepenu autentičnosti, identificirati, - interpretirati principe i specifičnosti kur'anskog pravopisa, - demonstrirati učenje Kur'ana gledajući (kompletan Kur'an) i napamet (hifz) sure <i>el-Kehf</i> i - poduzimati samostalni istraživački rad na području tedžvidske i kiraetske nauke.		
Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG4		

Metode izvođenja nastave:	Predavanja, vježbe, seminari, konsultacije, mentorski rad, kvizovi, tutorske grupe, audio-demostrativne metode.
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Pismena provjera (test) 30% Kviz 10% Usmena provjera 60%
Literatura:	Obavezna: 1. Dževad Šošić, <i>Kiraeti u tefsiru El-Džami' li ahkami'l-Kur'an imama Kurtubija</i>, FIN i El-Kalem, Sarajevo, 2014. 2. Dževad Šošić, <i>Tedžvidske osnove sedam kiraeta</i>, FIN, Sarajevo, 2021. 3. Abdul-Aziz Drkić, <i>Tedžvid – Predajni putevi Hafsovog rivajeta</i>, FIN, Sarajevo, 2017. Dopunska: 1. Dževad Šošić, <i>Veza između kiraeta i Osmanove ortografije Kur'ana</i>, FIN i El-Kalem, Sarajevo, 2005. 2. Abdul-Aziz Drkić, <i>Iz kur'anskoga beskraja-stilistika kiraeta</i>, FIN, Sarajevo, 2017. 3. Abdulfettah el-Mersafi, <i>Hidajetu'l-Kari</i>, Mekteba et-Tajjiba, Medina, bez godine izdanja.

Šifra predmeta: INTE 0518		Naziv predmeta: Principi tumačenja Kur’ana (<i>Usulut-tefsir</i>)	
Ciklus: 2	Godina: 5	Semestar: 10	Broj ECTS kredita: 5
Status: izborni iz uže oblasti		Ukupan broj sati: 45 Predavanja 30; Vježbe 15	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis:	-		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Upoznati studente sa <i>usulut-tefsirom</i> (principima tumačenja Kur’ana) u širem smislu: njegovim nastankom, izvorima, djelima i temama; upoznati studente sa djelima iz <i>usulut-tefsira</i> , a posebno s djelom <i>Muqaddima fi usūli t-tefsīr</i> Ibn Tejmije; upoznati studente sa važnim tefsirskim pravilima.		
Tematske jedinice:	1. sedmica: Uvod u uşūlut-tefsīr 2. sedmica: Izvori uşūlut-tefsīra 3. sedmica: Teme uşūlut-tefsīra		

	4. sedmica: Tefsirske metode 5. sedmica: <i>Muqaddima fī uṣūlit-tefsīr</i> Ibn Tejmijje 6. sedmica: Razilaženja prethodnika u tefsiru 7. sedmica: Uzroci razilaženja prethodnika u tefsiru 8. Prvi semestralni ispit 9. sedmica: Predaja i metode zaključivanja u tefsiru 10. sedmica: Idžma' u tefsiru 11. sedmica: Tefsirska pravila 12. sedmica: Načini preferencije tefsirskih mišljenja 13. sedmica: Racionalno tumačenje Kur'ana 14. sedmica: Najbolji metod tumačenja Kur'ana 15. sedmica: Rezime i verifikacija prisustva studenata.
Ishodi učenja: (kompetencije - znanje, vještine, stavovi, vrijednosti...)	Studenti stiču znanje o usulut-tefsiru i djelima napisanim iz te discipline; stiču znanje o <i>idžma' u</i> u tefsiru, o tzv. <i>aqwālu</i> (različitim mišljenjima u tefsiru) i <i>terdžihi</i> (načinima preferencije među tefsirskim mišljenjima) i kur'anskom tzv. <i>ikhtilāfu</i> (semantičkom razlikovanju) u pojedinim riječima, ajetima, pasusima i, čak, kratkim surama. Stiču kompetencije da uoče <i>aqwāl</i> i <i>ikhtilāf</i> u tefsirskim djelima.
Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 4 – Kvalitetno obrazovanje
Metode i oblici izvođenja nastave:	Predavanja, prezentacije, čitanje najvažnijih mjesta <i>Muqaddime</i> Ibn Tejmijje i drugih djela iz oblasti usulu-tefsira, prevođenje i analiziranje tefsirskih tekstova, konsultacije, prezentacije studenata, diskusione i dijaloške metode, vizualno-demostrativne metode, seminari, timski rad, rad u parovima
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Redovni: aktivnost na nastavi: 10 bodova; prvi semestralni ispit: pismeno, usmeno - 40 bodova završni ispit: pismeno, usmeno - 50 bodova Vanredni: prvi semestralni ispit: pismeno, usmeno - 50 bodova završni ispit: pismeno, usmeno - 50 bodova
Literatura:	Obavezna: 1. Ibn Tejmijje, <i>Muqaddima fī uṣūl at-tafsīr</i> , Dār al-Qur'ān, Damask, 1972. 2. Ibn Tejmijje, <i>Uvod u principe tumačenja Kur'ana (Muqaddima fī uṣūl at-tafsīr)</i> , s arapskog preveo Almir Fatić, Sarajevo, 2018. 3. Musa'id b. Sulejman et-Tajjar, <i>Fusul fī usulit-tefsir</i> , Daru n-nešr, Rijad, 1993. Dopunska:

	1. Halid el-'Akk, <i>Usulut-ťefsir ve qava'iduh</i> , Darun-nefa'is. Bejrut, 2003. 2. Dr. Fehd er-Rumi, <i>Usulut-ťefsir ve menahidžuh</i> , Rijad, 1424. h.
--	---

Šifra predmeta: INHA 0514		Naziv predmeta: Tradicijska komunikologija	
Ciklus: II	Godina: I	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 5
Status: Izborni		Ukupan broj sati: 45 Predavanja 30; Vježbe 15	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis:	Nema		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Ciljevi predmeta su: - da studenti budu upoznati s komunikologijom i temeljnim načelima dinamične tradicijske komunikacije islamskog identiteta - osposobiti studente, na teorijskoj i praktičnoj razini, za komunikaciju usklađenu s islamskim identitetom u preciziranim oblastima u preciziranim oblastima		
Tematske jedinice:	1. Komunikologija, komunikacija, tradicija i vjerski identitet Općenito o komunikaciji i tradiciji, dinamičnost i statičnost identiteta, izvori identiteta u učenju islama. Objava kao forma komunikacije, sunnet - teorijske i aplikacijske dimenzije, pozicija sira u kontekstu islamske tradicijske komunikologije. 2. Religija, kultura i civilizacija u komunikaciji, povijesni i savremeni prikazi, sistemi vrijednosti i referentni okviri Fenomen religije kao sistem vrijednosti, kulture i civilizacije kao manifestacija pogleda na svijet između savremenih i povijesnih intelektualnih gibanja te komunikabilnosti religijskih identiteta i formiranja kulture i izgradnja civilizacije. Referentni okvir sunnetske komunikologije kao integralni dio islamskog identiteta i pretpostavka ostvarivanja islamskih vrijednosti u vremenu i prostoru 3. Intrapersonalna komunikacija u tradicijskoj komunikologiji Duhovnost pojedinca i psihološki procesi formiranja odnosa prema svetom, srčana budnost, sjećanje i obraćanje kao polazišni intrapersonalni procesi, a u konačnici percepcija i stav o religijskom identitetu. Vrela tradicijske komunikologije i principi, norme i etika svekolike intrapersonalne komunikacije. 4. Islamski identitet i interpersonalna komunikacija kroz povijest i u savremenom dobu Komunikacija u učenju islama, vrelima islamskog učenja i konstitutivni elementi komunikabilnog islamskog identiteta. Sunnet		

	kao polazište islamske etike komunikacije, edeba i ahlaka, povijesni pregled tradicijske komunikacije prvih generacija i muslimanskih povijesnih odgovora na izazove konteksta. Muslimanska komunikacija u savremenom dobu. 5. Strukturalni pregled teksta Kur'ana i hadisa u komunikološkom kontekstu Centralne teme kur'ansko-hadiskih tekstova, komunikacija kao imperativ i mogućnost, ljudska interakcija kroz prizmu dinamične vjerske tradicije. 6. Porodična komunikacija, sunnetski modusi utemeljenja porodice, uloga i zadataka članova porodice Opće smjernice referentnih okvira u formiranju porodice, tradicijske vrijednosti i komunikološki okviri, odnosi u porodici i značaj poznavanja komunikoloških aspekata životopisa Muhammeda, s.a.v.s., (sire) u kontekstu bračnog, porodičnog i familijarnog života. 7. Rekapitulacija / polusestrialni ZOT 8. Obrazovanje i odgoj u tradicijskoj komunikologiji, pedagoške i edukativne metode sunneta Sinteza odgoja i obrazovanja u tradicijskoj komunikologiji, metode i modusi prenošenja znanja, vještina i vrijednosti u okviru sunnetskih obrazaca i povijesnih aplikacija muslimana. 9. Javna komunikacija, poruka, medijum i mediji u tradicijskoj komunikologiji Islamska etika komunikacije artikulirana u tradicijskoj komunikologiji, karakteristike poruke i sredstava prenošenja poruke. Odnosi sa javnošću kao elementarno polazište kredibiliteta. 10. Krizne situacije i rješavanje konflikata u svjetlu tradicijske komunikologije Krizne situacije i rješavanje konflikata kroz sunnetske modele, pristupi definiranju problema i pronalaženju uzroka smetnji u komunikaciji. Autoritet između formalnog i suštinskog i uloga sistema vrijednosti kao referentnog okvira za uspješne društvene procese. 11. Komunikološki aktivizam, liderstvo kroz komunikaciju i strateško planiranje Društvena odgovornost i aktivizam u islamskom vjerskom identitetu, liderstvo kroz prizmu tradicijske komunikologije i strateško planiranje komunikacije. 12. Komunikacijske prepreke, organizacijska komunikacija i komunikacija kao organizacija Konvencionalni i savremeni pristupi organizacijske komunikacije i komunikacije kao organizacije. Prepreke u komunikaciji i modusi tradicijskog komunikativnog diskursa u njihovom otklanjanju.
--	---

	Konstitutivni pogled na komunikaciju i sunnetski pristup manifestaciji islamskog identiteta u komunikaciji. 13. Misija u okvirima tradicijske komunikologije Djelatnici u muslimanskoj zajednici, imam, hatib i muallim u savremenom komunikacijskom kontekstu, kredibilitet, emocionalna inteligencija i komunikacija. Pripadnost zajednici i odgovornosti članova zajednice islamskog komunikabilnog identiteta. 14. Tradicijska komunikacija između formalizma i esencijalizma, osvrt na savremene religijom inspirirane pokrete i njihove komunikološke diskurse Autentične vrijednosti tradicijske komunikologije i komparacija sa savremenim tumačenjima islamskog identiteta. Osvrt na različite pokrete i duhovne škole lokalnog i regionalnog karaktera. Institucionalni odgovori na izazove otvorenosti medijskog i javnog prostora za tumačenje islama. 15. Rekapitulacija svih tema.
Ishodi učenja:	<i>Znanje:</i> Studenti će nakon uspješno savladanog gradiva poznavati temelje komunikologije i osnovna načela dinamične tradicijske komunikacije islamskog identiteta. <i>Vještine:</i> Studenti će biti sposobni da na pravilan način razumiju temeljna načela dinamične tradicijske komunikacije islamskog identiteta. <i>Kompetencije:</i> Studenti će posjedovati teorijsko znanje i iskustva neophodna za komunikaciju usklađenu s islamskim identitetom u preciziranim oblastima.
Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 4: Kvalitetno obrazovanje
Metode izvođenja nastave:	Nastava će se izvoditi u formi interaktivnih predavanja i vježbi. Rad u okviru predmeta će se odvijati na individualnom i grupnom nivou. Studenti su obavezni izraditi esej, prezentirati ga i odbraniti pred saradnikom i ostalim kolegama studentima.
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Esej čini 15%, polusestrialni ZOT 20%, praktični zadatak 15%, a završni, usmeni, ispit 50% ocjene. Za prolaznu ocjenu nužno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja.
Literatura:	Obavezna: Nuhić Muhamed, <i>Komuniciranje od pećinskog čovjeka do interneta</i>, Fakultet političkih nauka Sarajevo, Sarajevo, 2000. Silajdžić Adnan, <i>Muslimani u traganju za identitetom</i>, Fakultet islamskih nauka u Sarajevu i El-Kalem – izdavački centar Rijaset Islamske zajednice u BiH, Sarajevo, 2006

	Dopunska: Bekkar Abdulkerim, <i>El-Mutehaddis en-nadžih</i>, Rijad, 2011. Bellenger Lionel, <i>Umijeće komuniciranja</i>, Svjetlost, Sarajevo, 1991. Fejzić Fahira, <i>Medijska globalizacija svijeta</i>, Promocult, Sarajevo, 2004. Fejzić Fahira, <i>Medijska kultura u BiH</i>, Connectum, Sarajevo 2009. Fejzić Fahira, <i>Uvod u teoriju informacija</i>, Promocult, Sarajevo, 2008. Gazali (El-) Ebu Hamid, <i>Oživljavanje vjerskih znanosti</i>, Bookline, Sarajevo, 2004. Gazali (El-) Muhammed, <i>Poslanikova praksa u dovi i zikru</i>, Bookline, Sarajevo, BiH, 2008. Gazali (El-) Muhammed, <i>Me'a Allah, dirasa fid-dawa</i>, Dar el-kalem, Damask, 2002. Hava Seid, <i>Naš duhovni odgoj</i>, Behram-begova medresa, Tuzla, 2003. Karadavi (El-) Jusuf, <i>Kulturna naobrazba daije</i>, (prijevod s arapskog: Sulejman Topoljak), KPD "Svjetlost", Konjic, 2000. Karić Enes, <i>Tumačenje Kur'ana i ideologije XX stoljeća</i>, Bemust, Sarajevo. Kurdić Šefik, <i>Pedagogija Muhammeda, a.s.</i>, Islamski pedagoški fakultet, Zenica. Lucac Stephen, <i>The Art of public speaking</i>, MCGRAW-HILL Higher Education, 2011. Mandić Tijana, <i>Komunikologija, psihologija komunikacije</i>, Clio, Beograd, 2003. Nasr Seyyed Hossein, <i>Tradicionalni islam u modernom svijetu</i>, Sarajevo, 1994. Silajdžić Adnan, <i>Kriza religijskog identiteta u današnjem svijetu</i>, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2004. Suvejdan (Es-) Tarik Muhammed, <i>Kako izgraditi lidera</i>, Progress centar, Travnik, 2013. Tomić Zorica, <i>Komunikologija</i>, Filološki fakultet Univerziteta u Beogradu, Beograd.
--	---

Šifra predmeta: INAK 0515		Naziv predmeta: Muslimanske rasprave o zlu u svijetu i izvorima morala	
Ciklus: II	Godina: V	Semestar: X	Broj ECTS kredita: 5
Status: obavezni predmet		Ukupan broj kontakt sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe: 15	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis:	nema		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Upoznati studente sa osnovnim teorijama iz oblasti znanstvenoga razumijevanja religijskoga fenomena, te osposobiti studente da adekvatno prezentiraju fenomen religije, napose islama, u suvremenom javnom diskursu.		

Tematske jedinice:	1. sedmica: Upoznavanje sa sadržajem predmeta te obavezama nastavnika i studenata Prvi temat: Problem obrazloženja postojanja zla u svijetu – pojmovi i problemi 2. sedmica: Osnovni problemi u obrazlaganju postojanja zla u svijetu i rano-grčka teologijska promišljanja toga pitanja 3. sedmica: Seminar: Dobro i Zlo 4. sedmica: Srednjevjekovno teologijsko promišljanje naravi zla i tradicionalni teološki dokazi Božijega jestva 5. sedmica: Seminar: Tradicionalni argumenti Božijega jestva 6. sedmica: Razumijevanje problema zla u muslimanskoj teologiji i pitanje naravi čovjekovih djela 7. sedmica: Seminar: Sloboda volje i predodređenje 8. sedmica: Polusemestralni ispit Drugi temat: Teologija morala 9. sedmica: Izvori morala i etika 10. sedmica: Seminar: Teonomnost izvora 11. sedmica: Teleologija, deontologija i izvori muslimanske teologije morala 12. sedmica: Seminar: Misao i praksa 13. sedmica: Grijeh i vrlina kao teološke kategorije 14. sedmica: Seminar (<i>izlaganja studenata</i>) 15. sedmica: REKAPITULACIJA
Ishodi učenja:	Znanje: Uspješnim savladavanjem preporučenoga gradiva, studenti će steći osnovne uvide u načine razumijevanja odnosno forme objašnjavanja razloga postojanja zla u svijetu te izvora morala, primarno iz teološke perspektive. Vještine: Nakon položenoga kursa, studenti će biti u stanju: a) selektirati adekvatnu literaturu u kojoj se tretira problem postojanja zla i teologijsko razumijevanje izvora morala; b) prepoznati savremene dominantne forme govora o porijeklu zla te načinu deriviranja etičkih pravila Kompetencije: Savladavši svu pred njih postavljenu zadaću, svršenicu će moći javno prezentirati muslimansko klasično razumijevanje razloga postojanja zla, te objasniti relevantnost teonomnoga izvora morala.
Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 4: Kvalitetno obrazovanje
Metode izvođenja nastave:	1. interaktivna predavanja 80 % 2. radionice 10 %

	3. prezentacije studenata 10 %
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	a) redovni studenti 1. Prvi parcijalni pismeni ispit 40 % 2. Drugi parcijalni usmeni ispit 40 % 3. Prezentacije studenata 20 % b) vanredni studenti Prvi parcijalni usmeni ispit 50 % Drugi parcijalni usmeni ispit 50 %
Literatura:	Obavezna: 1. Verner Jeger, „Empedokle“, u knjizi: <i>Teologija ranih grčkih filozofa: Gilfordova predavanja 1936.</i>, bez mjesta izd., „Službeni glasnik“, 2007., str. 109.-128. 2. Plotin, „O tome šta su zla i odakle su“, u djelu: <i>Eneade</i>, Beograd, NIRO „Književne novine“, 1984., tom I, str. 71.-85. 3. Drago Đurić, „Argumenti o postojanju zla u svijetu“, u knjizi: <i>Postojanje Boga: Filozofski problemi klasičnog monoteizma</i>, Beograd, „Zavod za udžbenike – Srpsko filozofsko društvo“, 2011., str. 267.-289. 4. Željko Kaluđerović, „Pravda – slijeđenje ethosa i nomosa“, u knjizi: <i>Dike i dikaiosyne</i>, Skoplje, Magnasken, 2015., str. 167.-177. 5. Vuko Pavićević, „Moral i religija“, u knjizi: <i>Osnovi etike</i>, Beograd, „BIGZ“, drugo izd., 1974., str. 81.-97. 6. Adnan Silajdžić, „Eš'arijsko učenje o spoznaji Boga“, u knjizi: <i>Filozofijska teologija Abu al-Hasana al-Aš'arija</i>, Sarajevo, Bosanski kulturni centar, 1999., str. 158.-170. 7. Adnan Silajdžić, Samir Beglerović, „(predodređenje i ljudska volja)“, u knjizi: <i>Akaidiska učenja Abu Hanife: Hanefijska tradicija tumačenja osnova islamskog vjerovanja</i>, Sarajevo, El-Kalem, 2016., str. 65.-74. Dopunska: 1. Adnan Silajdžić, Samir Beglerović, Orhan Jašić, Kenan Čemo, <i>Akaidiska učenja imama Neseфіja</i>, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2024. 2. Adnan Silajdžić, <i>Filozofijska teologija Abu al-Hasana al-Aš'arija</i>, BKC, Sarajevo, 1999. 3. Nedžad Grabus, <i>Šejh-Jujino tumačenje temeljnih tema maturidijskog akaida</i>, Kulturno izobraževalni zavod Averroes, Ljubljana, 2020. 4. Shams Inati, <i>The Problem of Evil – Ibn Sina's Theodicy</i>, Gorgias Press, Piscataway (N.J.), 2017.

Šifra predmeta: INFI 0512		Naziv predmeta: Savremene fikhške studije u bh. kontekstu	
Ciklus: II	Godina: I	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 5
	Ukupan broj sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe: 15		
Odgovorni nastavnik/ci	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis:	Nema		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Upoznati studente drugog ciklusa sa tumačenjem savremenih fikhških pitanja u Bosni i Hercegovini, posebno u oblastima ibadata, porodičnog i vakufskog prava. Posebna pažnja bit će posvećena fikhskim pitanjima koja su zaprimila pažnju organa i institucija Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini nadležnih za tumačenje Šerijata i izdavanje fetvi u drugoj polovini 20. i početkom 21. st.		
Tematske jedinice:	1.-2. Tumačenje Šerijata putem fetvi u Islamskoj zajednici u 20. i početkom 21. st. - Organi i tijela Islamske zajednice nadležni za tumačenje islamskih normi putem fetvi prema Ustavima Islamske (vjerske) zajednice iz 1947., 1959., 1969., 1990., 1997. i 2014. - Pitanja i odgovori (fetve) u zvaničnim glasilima i medijima Islamske zajednice (<i>Glasnik, Preporod</i> , zvanični web portal Islamske zajednice u BiH) - Savremene tendencije tumačenja šerijata kroz odgovore na postavljena pitanja u Bosni i Hercegovini 6.-8. Ibadetska pitanja 9.-10. Pitanja iz porodičnog prava 11. Pitanja iz vakufskog prava 12.-14. Pitanja iz drugih šerijatskopравnih grana 15. Rekapitulacija svih tema		
Ishodi učenja:	Nakon odslušanog i položenog predmeta studenti će biti u stanju: - definisati temeljna znanja o prirodi i ulozi fetve; - objasniti prirodu i metodu tumačenja Šerijata u praksi Islamske zajednice, te identificirati i klasificirati temeljnja pitanja i probleme s kojima se Islamska zajednica institucionalno bavila u posljednjim decenijama; - komparirati i prepoznati tumačenje šerijatskopравnih pitanja na zvaničnim portalima Islamske zajednice u odnosu na altranativne portale i medije; - prepoznati i objasniti metode donošenja fetvi i rješenja u Islamskoj zajednici;		

	e) ilustrirati primjere kontekstualnog i nekontekstualnog tumačenja Šerijata na portalima koji pišu na bosanskom jeziku; f) prepoznati domaće aktere koji zagovaraju ili nude alternativna tumačenja Šerijata u odnosu na Islamsku zajednicu; g) navesti glavne rezultate ali prepoznati i formulirati probleme pojedinih tumačenja Šerijata kod nas. - h)
Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 1: Svijet bez siromaštva SDG 2: Svijet bez gladi SDG 3: Zdravlje i blagostanje SDG 6: Čista, pitka voda i higijenski uvjeti SDG 8: Dostojanstven rad i ekonomski rast SDG 15: Očuvanje života na kopnu SDG 17: Partnerstvom do ciljeva
Metode izvođenja nastave:	- Predavanja - Prezentacije - Diskusije - Radionice - Studije slučaja - Tekstualne analiz i dr.
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	- Aktivnosti na času 20% - Pismeni dio ispita se sastoji od pisanja eseja na zadatu temu napisan prema standardima, metodama naučnog rada. Ovaj dio ispita nosi do 40% ukupnog zbira bodova. - Usmeni dio ispita se sastoji od usmenog ispita a koji nosi do 40% ukupnog zbira bodova. - Konačna ocjena formira se sabiranjem rezultata iz svih navedenih oblika provjere znanja.
Literatura:	Obavezna: - Fetve reisu-l-uleme, Vijeća za fetve Islamske zajednice, Vijeća muftija, rezolucije Rijasetu Islamske zajednice objavljene na zvaničnim portalima Islamske zajednice u BiH, između ostalih: http://www.islamskazajednica.ba https://preporod.info https://zekat.ba/

	- „Islamski diskurs u Bosni i Hercegovini“, Zbornik radova s naučnog skupa „Islamski diskurs u/za BiH, Stanje, perspektive i prioriteti“, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2011. - Mustafa Hasani, „Tretiranje braka i porodice kroz analizu pitanja i odgovora objavljenih na bosanskom jeziku u posljednjih dvadeset godina“, <i>Novi Muallim</i>, br. 66., 2016., str. 99-105. - Mustafa Hasani, „Vakuf i zekat: fondovi Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini“, Zbornik radova „Vakufi u Bosni i Hercegovini, Vakufska direkcija, 2015., str. 21-35. - Mustafa Hasani, «Fond zekjata iz Kuvajta – primjer savremene organizacije za prikupljanje i distribuciju zekata», Zbornik radova FIN-a, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo, 2004, br. 9, str.149 – 164. - Mustafa Hasani, "Važnost islamske vlasti u organizaciji i vođenju akcije ubiranja i distribucije zekata sa posebnim osvrtom na Islamsku zajednicu u Bosni i Hercegovini", <i>Znakovi vremena</i>, Naučnoistraživački institut "Ibn Sina", Vol. 9, Sarajevo, 2006, br. 31, str. 63-78. - Nedim Begović, „Koncept, priroda i mjesto ustanove starateljstva u šerijatskom pravu i porodičnom pravu Bosne i Hercegovine“, <i>Zbornik radova Fakulteta islamskih nauka u Sarajevu</i>, 2017, br. 20, str. 95-108. - Mustafa Hasani, „Stavovi Kolegija nastavnika fikha obrazovnih institucija Islamske zajednice iz 2002. godine o aktualnim pitanjima vezanim za vakuf“, u: <i>Islamska pravna kultura u tranziciji, Eseji u čast Fikreta Karčića</i>, Centar za napredne studije, 2020. str. 225-246. - Sulejman Topoljak, „Ko se raduje nama i mi se radujemo njemu“, rubrika „Pitanja i odgovori“, <i>Novi Horizonti</i>, Zenica, februar 2011, str. 54-57. - Muharem Štulanović, „Mevlud između lijepog običaja (sunnetun hasenetun) i zabranjene novotarije (bida'tun sejjietun)“, Zbornik radova, Islamski pedagoški fakultet u Bihaću, br. 8., 2016. str. 79-116. - Fikret Karčić, <i>Islamske teme i perspektive</i>, El-Kalem, Sarajevo, 2009., str. 21-32, 121-144, 149-164. - Fikret Karčić, <i>Studije o šerijatskom pravu i institucijama</i>, El-Kalem i CNS, Sarajevo, 2011., str. 201-211, 320-331. - Pitanja i odgovori (fetve) objavljeni u Glasniku Rijasetu Islamske zajednice 1999.-2000. - Nedim Begović, „El-Mu’alleka: problem ‘visećeg braka’ u kontekstu primjene šerijatskih normi u sekularnoj državi, <i>Glasnik</i>, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, Sarajevo, LXXV/2013., januar-februar, br. 1-2, str. 33-48; - Mustafa Hasani, „Problem „visećih brakova“ kod nas“, <i>Glasnik</i>, Rijaset Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini, LXXV, mart-april 2013, br. 3-4, str. 188-196. - Mustafa Hasani i Nedim Begović, „Praksa šerijatskih vjenčanja u Islamskoj zajednici u Bosni i Hercegovini“, <i>Glasnik</i>, LXXIII, Rijaset IZ u BiH, novembar- decembar 2011, br. 5-6, str. 1124-1137. - Mustafa Hasani, <i>Tumačenje i primjena šerijatskog prava o mješovitim brakovima u Bosni i Hercegovini u period od 1930.-1940. godine</i>, Fakultet islamskih nauka, Sarajevo 2014.
--	--

	- I radovi koji su postavljeni na zvaničnoj fakultetskoj platformi na predmetu Savremene fikhske studije u bosanskohercegovačkom kontekstu Dopunska: - Muhamed Salkić, Ustavi Islamske zajednice, El-Kalem, Sarajevo, 2001. - Ustav Islamske zajednice u Bosni i Hercegovini – službeni prečišćeni tekst, 2014. - Husein Dozo, Pitanja i odgovori: Fetve u vremenu 1965-1977, Ilmijja BiH – Općinski odbor Srebrenik, Srebrenik, 1996. - Fikret Karčić, <i>Studije o šerijatskom pravu</i>, Bemust, Zenica, 1997. - Mustafa Hasani, Uloga muftije i fetve u društvenom i vjerskom životu muslimana Bosne i Hercegovine, neobjavljen magistarski rad odbranjen na Fakultetu islamskih nauka u Sarajevu, 2001., str. 152-166. - Nedim Begović, „Inkluzivni pristup mezhebima: primjena metoda selekcije (tehajjur) i eklekticizma (telfik) u tumačenju Šerijata“, <i>Glasnik Rijaseta Islamske zajednice u BiH</i>, Sarajevo, LXXIII/2011., br. 1-2, str. 33-50. - Pitanja i odgovori fetva-i emina na zvaničnom portalu Islamske zajednice u BiH: http://www.islamskazajednica.ba
--	--

Šifra predmeta: INIC 0513	Naziv predmeta: Istraživanja u islamskoj civilizaciji		
Ciklus: II	Godina: 5	Semestar: X	Broj ECTS kredita: 5
Status: izborni		U Ukupan broj sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe: 15	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis:	-		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Ovaj predmet sastoji se od tri cjeline. Prva upoznaje studente s nastankom i razvojem muslimanske historiografije. Posebna pažnja posvećena je tehnikama i analizi primarnih izvora. Druga cjelina uvodi studenta u najčešće korištene metode etnografskih istraživanja islamske kulture, dok ga treća cjelina uvodi u arhivska istraživanja islamske kulture posebno na Balkanu. Ciljevi predmeta su: 1. Upoznati studenta s nastankom i razvojem muslimanske historiografije u klasičnom dobu i u Osmanskom carstvu; 2. Razviti kritički odnos prema svim djelima o historiji islamske civilizacije uključujući ona nastala na Zapadu;		

	Osposobiti studenta za etnografska i arhivska istraživanja islamskog intelektualnog naslijeđa posebno u zemljama Balkana.
Tematske jedinice:	1. Šta je historiografija? Glavne odlike i periodizacija muslimanske historiografije. 2. Rana historijska djela: <i>Sijer, Megazi, Futuhat, Ensab</i>; Razvoj historijskog pisanja; Škole Hidžaza, Jemena, Šama i Iraka; Vrste historijskih djela: <i>Tabekat</i>, Svjetska historija; Lokalna historija; Putopisi; Geografski rječnici 3. sedmica: Istaknuti muslimanski historičari: El-Ja’kubi, Et-Taberi, El-Mes’udi, El-Biruni, Ibn el-Esir i drugi 4. sedmica: Razvoj historijskog kritičizma: Uloga hadisa 5. sedmica: Filozofija historije: Es-Sehavi, Ibn Haldun 6. sedmica: Muslimanska historiografija na drugim jezicima muslimanskih naroda; Lokalne historije; Kritička ocjena muslimanske historiografije i zapadnjačka djela o historiji islama 7. sedmica: Etnografska istraživanja i terenski rad 8. sedmica: Promatranje i sudjelujuće promatranje 9. sedmica: Strukturirani, polustrukturirani i neformalni intervjui 10. sedmica: Bilježenje i organiziranje podataka; obrada i analiza rezultata 11. sedmica: Najvažniji arhivi, biblioteke, katalozi i bio-bliografski izvori za izučavanje muslimanske historije u Bosni, na Balkanu, u muslimanskim zemljama i na Zapadu 12. sedmica: Paleografija i kodikologija muslimanskog svijeta na primjeru rukopisa u bosanskim bibliotekama 13. sedmica: Defteri, sudski sidžili i vakufname kao historijski izvori 14. sedmica: <i>Prezentacija studentskih radova</i> 15. sedmica: <i>Revizija</i>
Ishodi učenja:	Na kraju studijskog programa student će moći: predstaviti nastanak, razvoj i glavne tokove muslimanske historiografije od njenih početaka do modernog perioda; objasniti primjenu etnografskog metoda; te opisati značajne arhive i biblioteke s građom muslimanskog intelektualnog naslijeđa u obliku dokumenata i rukopisa. Čitati odabrane tekstove historiografskih djela muslimanskih autora, Pripremiti etnografski intervju i anketu; pretraživati izvornu bibliotečke i arhivske građe.

	Biti sposoban da odabire teme, građu i literaturu za samostalno istraživanja u cilju izrade master rada.
Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 4: Kvalitetno obrazovanje
Metode izvođenja nastave:	1. Predavanja 60% 2. Video prezentacije i čitanje originalnih izvora 20% 3. Prezentacije studenata 20%
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	- Učešće u nastavi (za vanredne studente u konsultativnoj nastavi) 10%; - Seminarski (na temu odobrenu od nastavnika) 30%; - Pismeni parcijalni ispit 30% (iz gradiva za prvih sedam sedmica); - Završni pismeni ispit 30% (iz gradiva za prvih sedam sedmica)
Literatura:	<i>Obavezna</i> 1. <i>Istraživanja u islamskoj civilizaciji: hrestomatija</i>, priredili A. Alibašić i A. Zubčević. <i>Dopunska:</i> 1. Enes Karić, <i>Ibn Haldun: Uvod u čitanje Al-Muqaddime</i>, El-Kalem, Sarajevo, 2008. 2. Chase Robinson, <i>Islamic Historiography</i>, Cambridge University Press, 2003. 3. <i>Ethnographic research: a guide to general conduct</i>, ur. Ellen R.F., Academic Press, London, 1984. 4. Markus Koller i Kemal H. Karpat, <i>Ottoman Bosnia: a History in Peril</i>, Madison, University of Wisconsin Press, 2004. 5. Renata Relja, „Metodološke posebnosti suvremenog etnografskog istraživanja, <i>Godišnjak Titius</i>, 4/4 (2011.), str. 179-193. 6. Džon Toš, <i>U traganju za istorijom</i>, Clio, Beograd, 2008.

Šifra predmeta: INRP 0527	Naziv predmeta: Izrada kurikuluma i udžbenika u vjerskoj nastavi		
Ciklus: II	Godina: V	Semestar: X	Broj ECTS kredita: 5 (1 ECTS praksa)
Status: izborni predmet iz užje oblasti		Ukupan broj sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe: 15	

Učesnici u nastavi:	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada.		
Preduslov za upis:	-		
Cilj (ciljevi) predmeta:	- Upoznati studente sa najznačajnijim teorijskim polazištima u planiranju i izradi kurikulumu i udžbenika vjerske nastave. - Osposobiti studente za kritičke analize i ocjene kurikulumu i udžbenika u vjerskoj nastavi.		
Tematske jedinice:	- Opća teorijsko-metodološka polazišta u planiranju i izradi kurikulumu vjerske nastave. - Pristupi i teorije kurikulumu. - Eksterni i interni utjecaji u oblikovanju kurikulumu. - Komparativna analiza kurikulumu vjerske nastave u BiH, Evropi i muslimanskim zemljama (uzorak). - Referentni okvir udžbenika. - Udžbenik vjeronauke i različite koncepcije obrazovanja i nastave. - Podsticanje razvoja i udžbenik. - Savremeni standardi i zahtjevi za izradu udžbenika vjeronauke. - Pedagoški i psihološki zahtjevi za izradu udžbenika vjeronauke. - Didaktičko-metodički standardi i zahtjevi u oblikovanju strukture udžbenika. - Jezik udžbenika, likovno-grafička i tehnička oprema udžbenika. - Zahtjevi u izradi udžbenika vjeronauke za učenike s posebnim potrebama (učenici s teškoćama i nadareni učenici). - Komparativna analiza udžbenika vjerske nastave u BiH, Evropi i muslimanskim zemljama (uzorak). - Pedagoško-teorijske pretpostavke kreativne izrade i primjene udžbenika u vjerskoj nastavi. - Komparativno-modelski pristup u primjeni udžbenika.		
Ishodi učenja: (kompetencije – znanje, vještine, stavovi, vrijednosti...)	- Prezentirati teorijsko-metodološka polazišta u planiranju i izradi kurikulumu i udžbenika. - Objasniti pristupe i teorije kurikulumu. - Analizirati savremene standarde i zahtjeve za izradu udžbenika vjerske nastave. - Kritički analizirati i ocijeniti elemente kurikulumu i udžbenika u vjerskoj nastavi. - Komparativno analizirati kurikulume vjerske nastave i udžbenike u BiH, Evropi i muslimanskim zemljama (na primjerima).		
Cilj održivog razvoja (SDG):	- SDG 4: Kvalitetno obrazovanje - SDG 5: Spolna ravnopravnost - SDG 10: Smanjenje nejednakosti - SDG 16: Mir, pravda i snažne institucije - SDG 17: Partnerstvom do ciljeva		
Metode izvođenja nastave:	- Predavanja - Seminari - Radionice - Vježbe - Timski rad - Samostalni zadaci	- Internet - Konsultacije - Mentorski rad - Istraživanje - Prezentacije	
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Obaveza:	Prolaz 55 %	Ukupno 100 %
	Prisustvo i aktivnost studenata.	5,5	10
	Individualni/timski projekat u okviru praktikuma.	22	40

	Završni ispit (pismeni i usmeni).	27,5	50
Literatura:	Obavezna: 1. Aslan, A. (urednik). Islamic Textbooks and Curricula in Europe, Peter Lang – Internationaler Verlag der Wissenschaften, Frankfurt am Main 2011, str. 79-86. 2. Diamond, Robert M. (2008). Designing and Assessing Courses and Curricula: A Practical Guide – 3rd Edition. San Francisco: Jossey-Bass (odabrana poglavlja). 3. Malić J. (1986). Konceptija savremenog udžbenika. Zagreb: Školska knjiga. 4. Trebješanin B., Lazarević D. (2001). Savremeni osnovnoškolski udžbenik: teorijsko-metodološke osnove. Beograd: Zavod za udžbenike i nastavna sredstva. Dopunska: 1. Bogнар, L., Matijević, M. (2002), Didaktika. Zagreb: Školska knjiga. 2. Lisa R. Lattuа and Joan S. Stark (2009). Shaping the college Curriculum. John Wiley and Sons, San Francisco. 3. Marsh, J.C. (1994). Kurikulum: temeljni pojmovi; Zagreb: Educa. 4. Memić, Aida (2024). Savremene koncepcije i zahtjevi u izradi udžbenika za nastavu Islamske vjeronauke (Neobjavljen magistarski rad odbranjen na Fakultetu islamskih nauka Univerziteta u Sarajevu). 5. Stevanović, M. (2001). Udžbenik u kvalitetnoj nastavi. Tešanj: Centar za obrazovanje i kulturu. 6. Sijamhodžić-Nadarević, Dina. "The Structure of Islamic Educational Institutions in Bosnia and Herzegovina and Curriculum Development" – Poglavlje u knjizi "Islamic Textbooks and Curricula in Europe", Peter Lang - Internationaler Verlag der Wissenschaften, Frankfurt am Main 2011, str. 79-86.		

Šifra predmeta: INIF 0511	Naziv predmeta: Filozofija religije i pitanja islamskog vjerovanja		
Ciklus: II	Godina: I	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 5
Status: Izborni		Ukupan broj sati: 45 (Predavanja: 30; Vježbe: 15)	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis:	-		
Cilj (ciljevi) predmeta:	- Upoznavanje studenta sa osnovnim problemima i pojmovima filozofije religije, - predočavanje tradicionalnih prijevora filozofije i religije, - diskutiranje o savremenim odjecima navedenih prijevora u današnjem svijetu znanosti i tehnike, - diskusija o ponuđenim temama i tekstovima,		

	- dovođenje u korelaciju tretiranih tema sa savremenim muslimanskim mišljenjem.
Tematske jedinice:	1. Šta je to vjera? 2. Vjera, religija, tradicija 3. Religija i društvo 4. Pojam misticizma 5. Religija i povijest 6. Filozofska kritika religije (markizam, psihoanaliza, egzistencijalizam, postmodernizam) 7. Monoteizam i idolatrija 8. Polusemestralni test 9. Politička religija 10. Pitanje zla 11. Problem smrti 12. Zagrobni život i savremeni eshatološki relativizam 13. Religija i znanost 14. Pitanje religijske, etičke i društvene odgovornosti u modernom svijetu znanosti i tehnike 15. Završni test
Ishodi učenja:	Studenti će, nakon odslušanog i položenog predmeta, biti u stanju: a) definirati važna religijska pitanja iz perspektive filozofije religije; b) prepoznati dominantne religijske, kvazireligijske i svjetovne ideološke paradigme; c) diskutirati o tradicionalnim i savremenim religijskim pitanjima; d) analizirati lokalne pojave prema usvojenom znanju; e) braniti vlastite stavove; vrjednovati navedene teme unutar islamskog referentnog sistema.
Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 4: Kvalitetno obrazovanje

Metode izvođenja nastave:	- Predavanje: 60 % (predavanje, čitanje i analiziranje djela i tekstova) - Vježbe: 40 % (prezentacije, prevođenje i kritičko valoriziranje djela i tekstova)
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	- Polusestrialni test (pismeno): 30 % - Esej: 20% - Završni ispit (usmeno): 50%
Literatura:	Odabrani tekstovi: 1. Wilfred Cantwell Smith, <i>Smisao i kraj religije</i>, El Kalem, Sarajevo, 2019. (str. 100-300) 2. Karen Armstrong, <i>Povijest Boga</i>, Prosvjeta, Zagreb, 1998. St. 9-100 3. Rudolfo Otto, <i>Sveto</i>, Veselin Masleša, Sarajevo, Svjetlost, Sarajevo, 1983., str. 21-48. Dopunska literatura: 1. Fjodor Mihailovič Dostojevski, "Veliki inkvizitor", iz <i>Braća Karamazovi</i> 2. Feriduddin Muhammed Attar, <i>Govor ptica</i>, Stylos, Novi Sad, 2005. 3. Annemarie Schimmel, <i>Odgonetanje Božijih znakova. Fenomenološki pristup islamu</i>, (poglavlje: „Kako pristupiti islamu?“), Sarajevo, 2001. 4. Mircea Eliade, <i>Mit o vječnom povratku</i>, naklada Jesenski i Turk, Zagreb, 2007. 5. Ebu Hamid el-Gazali, <i>Izbavljenje od zablude</i>, Neimar, Visoko, 1998. 6. Ibn Tufayl, <i>Živi sin Budnog</i>, Veselin Masleša, Sarajevo, 1985, str. 130.

Šifra predmeta: INAR 0513	Naziv predmeta: Arapski jezik u savremenim islamskim studijama		
Ciklus: II	Godina: I	Semestar: II	Broj ECTS kredita: 5
Status: izborni		Ukupan broj kontakt sati: 45 Predavanja: 15; Vježbe: 15; Seminari: 15	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis:	Nema		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Cilj predmeta <i>Arapski jezik u saveremnim islamskim studijama</i> je da se studentima pruži širi uvid u specifičnu terminologiju koja se koristi u nekim ključnim teološkim i vjersko-pravnim temama na arapskom jeziku čije je aktualiziranje i promišljanje uslovljeno različitim socijalnim, političkim,		

	ideološkim, kulturalnim i drugim izazovima i trendovima u savremenim evropskom kontekstu. Uvidom u tu terminologiju kroz prigodnu hrestomatiju tekstova i rad sa stranim lektorom koristeći vještine slušanja, razumijevanja, govora, čitanja i pisanja, polaznici drugog ciklusa studija će se naučiti služiti relevantnom literaturom i izvorima na arapskom jeziku koji obrađuju takve teme što će olakšati njihovu prohodnost kroz studij i otvoriti nove istraživačke horizonte.
Tematske jedinice:	1. Muslimanske manjine na Zapadu; Pripadnost globalnom muslimanskom Ummetu i lokalnom nemuslimanskom društvu; 2. Odnos islama i sekularne države; Savremeni islamski pokreti (reformizam, selefizam, islamizam i sl.); 3. Politički aktivizam muslimana na Zapadu; 4. Odnos prema „drugome“ u islamskoj interpretativnoj tradiciji i savremenom islamskom mišljenju; Vjerski i kulturni pluralizam evropskih društava; 5. Ateizam i agnosticizam; Odnos države i vjerskih zajednica; Odsustvo vjere, duhovnosti i njenih manifestacija iz javnog domena sekularnih društava; Institucionalizacija islama; 6. Ljudska prava; Džender studije; LGBT pokret; 7. Zloupotreba i instrumentalizacija vjere u političko-ideološke svrhe; Radikalizacija mladih; Islamofobija; 8. Muslimani i njihov odnos prema urbanom načinu života na Zapadu; Asimilacija ili integracija muslimana; 9. Kultura odijevanja muslimana na Zapadu; Hidžab; 10. Intelektualna participacija muslimana u zapadnim društvima; 11. Islamsko-pravni tretman transplantacije; Halal u svakodnevnicu; 12. Porodične relacije; Bračni problemi; Problemi adolescenata; 13. Usvajanje djece, skrbništvo, roditeljstvo; 14. Kultura odmora i zabave; putovanja; 15. Ekološki izazovi: poplave, zemljotresi, otopljavanje, održivi gradovi, resursi reciklaže;
Ishodi učenja: (znanje, vještine, kompetencije, vrijednosni stavovi)	Proširiti znanja iz oblasti morfologije, sintakse i stilistike arapskoga jezika sticano na prvom ciklusu studija te identificirati i memorisati stručnu terminologiju specifičnu za teološke i vjersko-pravne teme na arapskom jeziku. Odabirati, selektirati, primjenjivati, povezivati i koristiti stručnu terminologiju specifičnu za teološke i vjersko-pravne teme na arapskom jeziku. Koristeći vještine slušanja i govora, čitati i razumijevati tekstove u okviru određenih teoloških i vjersko-pravnih tema te samostalno koristiti

	relevantnu tradicionalnu i savremenu stručnu literature, audio i video sadržaje. Samostalno se izražavati u okviru tema specifičnih za teološke i vjersko-pravne i kulturološke teme na arapskom jeziku, kreirati i generirati vlastite stavove te sudjelovati u raspravi argumentirano braneći temeljne islamske postulate i vlastito mišljenje.
Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 4: Kvalitetno obrazovanje SDG 10: Smanjenje nejednakosti
Metode izvođenja nastave:	Interaktivna predavanja; Audio i video prezentacije; Lingvističke analize odabranih tematski tekstova; Debata na odabrane teme;
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Provjera znanja vrši se na tri nivoa: 1. Polusemestralni pismeni ispit nosi 25% od ukupnog broja poena; 2. Debatni i konverzijski nastupi nose 15% od ukupnog broja poena; 3. Završni ispit u pismenoj i usmenoj formi nosi 50% od ukupnog broja poena (usmeno i pismeno izražavanje koje sukladno predene sadržaje); Prisustvo nastavi uz kontinuirane aktivnosti boduje se do 10% konačne ocjene. Za prolaznu ocjenu potrebno je ispuniti sve elemente kontinuirane provjere znanja i u konačnici imati min. 55 % i na parcijalnom ispitu i u ukupnom bodovnom rezultatu. Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom uporedivim sa ECTS skalom ocjenjivanja kako slijedi: a) 10 (A) - izuzetan uspjeh bez grešaka ili sa neznatnim greškama, nosi 95-100 bodova; b) 9 (B) - iznad prosjeka, sa ponekom greškom, nosi 85-94 boda; c) 8 (C) - prosječan, sa primjetnim greškama, nosi 75-84 boda; d) 7 (D) - općenito dobar, ali sa značajnim nedostacima, nosi 65-74 boda; e) 6 (E) - zadovoljava minimalne kriterije, nosi 55-64 boda; f) 5 (F, FX) - ne zadovoljava minimalne kriterije, manje od 55 bodova.
Literatura:	Obavezna:

	1. Attar, Samar: Modern Arabic – Gramamar In Context, Bejrut, 1998., 267 str. 2. Ron Buckley: Modern Literary Arabic – A Reference Grammar, Librairie du Liban Publishers, Beirut, 2004., 1031 str. (link: https://archive.org/details/ModernLiteraryArabicAReferenceGrammar) 3. Muṣṭafā Ġalāyīnī, Ġāmi‘ al-durūs al-‘arabiyya, I-II, Bayrūt, 2005., 646 str. (link: https://ia802504.us.archive.org/23/items/WAQ33751/01_33751.pdf) 4. Hrestomatija sa posebnim izborom tekstova na arapskom jeziku koji se vezuju za savremene islamske teme. Tekstovi u Hrestomatiji su fokusirani na specifičnu i ključnu teološku i vjersko-pravnu terminologiju ali i na savremene islamske teme navedene u okviru tematskih jedinica. (u pripremi) Dopunska: 1. Ḥasan bin Muḥammad al-Musāid al-Šamarāni: <i>Al-‘Arabiyya li al ‘Ālam, Silsila fi ta‘līm al-luġa al-‘arabiyya li naṭiqīn bi luġāt al-‘uḥrā</i>, I, Ġāmi‘a al-Malik Su‘ūd, al-Mamlaka al-‘Arabiyya al-Su‘ūdiyya, al-Riyād 2012. 259 str. 2. <i>Arabic-english bilingual visual dictionary</i>, Penguin Random House DK London; 360 str. (http://www.islam-sunna.pl/wp-content/uploads/2015/07/Obrazkowy-s%C5%82ownik-j%C4%99zyk-arabski.pdf) 3. <i>Bildwörterbuch Arabisch Deutsch</i>, PONS GmbH Stuttgart, A1-B2, 448 str. 4. <i>Al-Arabiyya bayna yadāyk</i>, I, II, III, IV - Silsila fi ta‘līm al-luġa al-‘arabiyya li-ġayr al-nāṭiqīn biha, Maġmu‘a min al-mu‘allifīn, al-Mamlaka al-‘Arabiyya al-Su‘ūdiyya, al-Riyād, 2014. 496 str., 465 str., 414 str., 472 str.
--	---

Šifra predmeta: INOP 0504	Naziv predmeta: Akademsko pisanje		
Ciklus: II	Godina: 5	Semestar: X	Broj ECTS kredita: 5
Status: izborni	Ukupan broj sati: 45 Predavanja: 20; Vježbe: 15; Seminari: 10		
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis:	-		

Cilj (ciljevi) predmeta:	Ovladavanje znanjima i vještinama akademskog pisanja (prikupljanja građe i sastavljanje bibliografije, postavljanja hipoteze i problema istraživanja, korištenja literature i primjene citatnih stilova); jačanje vještine kritičkog čitanja tekstova; osposobljenost za samostalno istraživanje i pisanje akademskih tekstova naročito zavr
Tematske jedinice:	1. Akademska kultura i akademska pismenost: ključni pojmovi i pitanja; temeljne pretpostavke akademske pismenosti. 2. Znanost kao djelatnost i znanstvene paradigme; odnos znanstvenog i teološkog 3. Klasifikacija znanosti; podjela znanosti prema "FRASCATI MANUAL-u"; humanističke znanosti: usporedba sa drugim područjima znanosti. 4. Vrste i odlike akademskog teksta; osobenost znanstvenog teksta; akademski radovi: eseji u akademskom kontekstu; seminarski rad; diplomski rad. 5. Master rad: principi, elementi i tok izrade. 6. Doktorska disertacija: principi, elementi i tok izrade. 7. Pisanje bibliografije; odnos bibliografije i literature. 8. Index pojmova, index imena, dodaci, prilozi. 9. Citatni stilovi, parafraziranje i rezimiranje. 10. Najčešće korišteni citatni stilovi: Oxfordski ili Humanistički stil; Harvardski stil; Vankuverski stil; citatni podstilovi. 11. Oxfordski ili Humanistički citatni stil: elementi, modeli, karakteristike i načini primjene. 12. Plagijarizam i kako ga izbjeći. 13. Fusnote: fusnote kao objašnjavajući elementi 'unutrašnjeg teksta'. 14. Korištenje računarskih programa za akademsko pisanje; kvantitativno i kvalitativno generirani podaci: prenos i uređivanje rezultata iz SPSS-a u Word dokument, tabelarni prikazi (pravila izgleda), dijagrami, slike i sheme, sociogrami. 15. Rekapitulacija
Ishodi učenja:	Na kraju studijskog programa student će moći razlikovati akademska od neakademske tekstove, kritički čitati znanstvene radove, te jezički, metodološki i sadržajno korektno pisati stručne i znanstvene tekstove
Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 4: Kvalitetno obrazovanje
Metode i oblici izvođenja nastave:	Predavanja, vježbe s posebnim fokusom na metodu tekstualne analize, konsultacije, mentorski rad
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Prvi pismeni parcijalni ispit 25% Drugi pismeni parcijalni ispit 25% Seminarski rad 30% Kritičko čitanje odabranih tekstova 10% Aktivnost u nastavi i konsultacije 10%
Literatura:	<i>Obavezna:</i>

	1. Dizdar, Srebren, <i>Oblici i umijeće akademskog pisanja = acribia et Scriptura Academica</i>, University press: Filozofski fakultet, Sarajevo, 2015. 2. Boeglin, Martha, <i>Akademsko pisanje korak po korak: od haosa ideja do strukturisanog teksta</i>, Novi Sad, 2010. 3. Oraić Tolić, Dubravka, <i>Akademsko pismo: strategije i tehnike klasične retorike za suvremene studentice i studente</i>, Naklada Ljevak, Zagreb, 2011. 4. Buchberger, Iva, <i>Kritičko mišljenje: priručnik kritičkog mišljenja, slušanja, čitanja i pisanja</i>, Udruga za razvoj visokog školstva Universitas, Rijeka, 2012. <i>Dopunska:</i> 5. Šamić, Midhat, <i>Kako nastaje naučno djelo: uvod u metodologiju i tehniku naučnoistraživačkog rada – opći pristup</i>, IP Svjetlost, Sarajevo, 2003. 6. Eko, Umberto, <i>Kako se piše diplomski rad</i>, Narodna knjiga / Alfa Beograd, 2000.
--	--

Šifra predmeta: INOP 0504		Naziv predmeta: Akademsko pisanje	
Ciklus: II	Godina: 5	Semestar: X	Broj ECTS kredita: 5
Status: izborni		Ukupan broj sati: 45 Predavanja: 20; Vježbe: 15; Seminari: 10	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslovzaupis:	-		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Ovladavanje znanjima i vještinama akademskog pisanja (prikupljanja građe i sastavljanje bibliografije, postavljanja hipoteze i problema istraživanja, korištenja literature i primjene citatnih stilova); jačanje vještine kritičkog čitanja tekstova; osposobljenost za samostalno istraživanje i pisanje akademskih tekstova naročito zavr		
Tematske jedinice:	16. Akademski kultura i akademski pismenost: ključni pojmovi i pitanja; temeljne pretpostavke akademske pismenosti. 17. Znanost kao djelatnost i znanstvene paradigme; odnos znanstvenog i teološkog 18. Klasifikacija znanosti; podjela znanosti prema "FRASCATI MANUAL-u"; humanističke znanosti: usporedba sa drugim područjima znanosti. 19. Vrste i odlike akademskog teksta; osobenost znanstvenog teksta; akademski radovi: eseji u akademskom kontekstu; seminarski rad; diplomski rad. 20. Master rad: principi, elementi i tok izrade. 21. Doktorska disertacija: principi, elementi i tok izrade.		

	22. Pisanje bibliografije; odnos bibliografije i literature. 23. Index pojmova, index imena, dodaci, prilozi. 24. Citatni stilovi, parafraziranje i rezimiranje. 25. Najčešće korišteni citatni stilovi: Oxfordski ili Humanistički stil; Harvardski stil; Vankuverski stil; citatni podstilovi. 26. Oxfordski ili Humanistički citatni stil: elementi, modeli, karakteristike i načini primjene. 27. Plagijarizam i kako ga izbjeći. 28. Fusnote: fusnote kao objašnjavajući elementi 'unutrašnjeg teksta'. 29. Korištenje računarskih programa za akademsko pisanje; kvantitativno i kvalitativno generirani podaci: prenos i uređivanje rezultata iz SPSS-a u Word dokument, tabelarni prikazi (pravila izgleda), dijagrami, slike i sheme, sociogrami. 30. Rekapitulacija
Ishodi učenja:	Na kraju studijskog programa student će moći razlikovati akademska od neakademske tekstove, kritički čitati znanstvene radove, te jezički, metodološki i sadržajno korektno pisati stručne i znanstvene tekstove
Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 4: Kvalitetno obrazovanje
Metode i oblici izvođenja nastave:	Predavanja, vježbe s posebnim fokusom na metodu tekstualne analize, konsultacije, mentorski rad
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Prvi pismeni parcijalni ispit 25% Drugi pismeni parcijalni ispit 25% Seminarski rad 30% Kritičko čitanje odabranih tekstova 10% Aktivnost u nastavi i konsultacije 10%
Literatura:	<i>Obavezna:</i> 7. Dizdar, Srebren, <i>Oblici i umijeće akademskog pisanja = acribia et Scriptura Academica</i>, University press: Filozofski fakultet, Sarajevo, 2015. 8. Boeglin, Martha, <i>Akademsko pisanje korak po korak: od haosa ideja do strukturisanog teksta</i>, Novi Sad, 2010. 9. Oraić Tolić, Dubravka, <i>Akademsko pismo: strategije i tehnike klasične retorike za suvremene studentice i studente</i>, Naklada Ljevak, Zagreb, 2011. 10. Buchberger, Iva, <i>Kritičko mišljenje: priručnik kritičkog mišljenja, slušanja, čitanja i pisanja</i>, Udruga za razvoj visokog školstva Universitas, Rijeka, 2012. <i>Dopunska:</i> 11. Šamić, Midhat, <i>Kako nastaje naučno djelo: uvod u metodologiju i tehniku naučnoistraživačkog rada – opći pristup</i>, IP Svjetlost, Sarajevo, 2003. 12. Eko, Umberto, <i>Kako se piše diplomski rad</i>, Narodna knjiga / Alfa Beograd, 2000.

Šifra predmeta: INRP 0526		Naziv predmeta: Akcijsko istraživanje	
Ciklus: II	Godina: V	Semestar: X	Broj ECTS kredita: 5 (1 ECTS praksa)
Status: izborni		Ukupan broj sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe: 15	
Učesnici u nastavi:	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada.		
Preduslov za upis:	-		
Cilj (ciljevi) predmeta:	▪ Sticanje znanja iz područja teorije i prakse akcijskog istraživanja. ▪ Opskrbljivanje studenata stručno-istraživačkim prilogom profesionalnom razvoju.		
Tematske jedinice:	1. Filozofska pozadina akcijskih istraživanja: Frankfurtska filozofska škola, ideja emancipacije, Horkheimerov metod 'objektivnog razumijevanja smisla'. 2. Lepeza naziva i značenja akcijskog istraživanja: Studenti će se upoznati sa osnovnim terminima u okviru akcijskog istraživanja gdje će se posebno naglasiti veliki djelokrug primjene akcijskog istraživanja, načela i obilježja akcijskog istraživanja, akcijskim istraživanjima kao kritičkoj praksi. 3. Nacrt akcijskog istraživanja: logička i praktična osnova 'spirale ciklusa': Studenti će se upoznati sa Lewinovim cikličkim modelom identifikacije i definicije problema, terapijske akcije i evaluacije kroz sedam osnovnih faza: prva faza se odnosi na identifikaciju, formulaciju i evaluaciju problema, zatim se u drugoj fazi prikupljaju podaci i činjenice da bi se dobio potpuni opis situacije/događaja, treća faza se karakteriše pregledom literature zbog spoznaje o postojanju sličnih problema u komparativnim studijama, četvrta faza kroz 'brainstorming' vodi ka konstruiranju nekih od hipoteza, u petoj se donose odluke o istraživačkim postupcima i metodama koje će se koristiti, šesta predstavlja implementaciju akcijskog plana dok sedma faza uključuje interpretaciju i sumativnu evaluaciju cjelokupnog akcijskog projekta. 4. Posmatranje unutar akcijskog istraživanja. 5. Refleksija unutar akcijskog istraživanja: Studenti će steći uvid u važnost refleksivnosti u akcijskim istraživanjima u okviru kojih su istraživači i sudionici i praktičari, oni su dio društvenog svijeta koji proučavaju. Kakve učinke sudionici-praktičari imaju na proces istraživanja, kako se njihove vrijednosti, stavovi, osjećanja percepcije, mišljenje odražavaju u istraživačkoj praksi (potreba kritičke strogosti). 6. Planiranje unutar akcijskog istraživanja: spoznaja da akcijsko istraživanje započinje općenitom idejom, a podaci se prikupljaju u sadašnjoj situaciji, te uspješan rezultat ove faze je izrada plana djelovanja. 7. Akcija/djelovanje unutar akcijskog istraživanja uz konstantno praćenje i evaluiranje učinaka djelovanja. 8. Evaluacija unutar akcijskog istraživanja: početak nove 'spirale ciklusa': tumačenje podataka, donošenje zaključaka i opća evaluacija postupaka. 9. Vrste projekata akcijskog istraživanja: deskriptivni, kvaziekperimentalni projekt, studija slučaja.		

	10. Posmatranje u akcijskim istraživanjima (američka istraživačka praksa): Studenti će se osposobiti za kreiranje protokola posmatranja u ovisnosti od posmatračeve pozicije u istraživanju: 'potpuni sudionik', 'sudionik-promatrač', 'promatrač-sudionik' i 'čisti promatrač'. 11. Intervju u akcijskim istraživanjima (njemačka istraživačka praksa): Studenti će se osposobiti za vođenje intervjua, snimanje intervjua i prijepis (pravila transkripcije); problemski (dubinski) intervju, narativni intervju, grupni intervju (multivju/fokus grupe). 12. Analiza sadržaja: Studenti će se upoznati sa razvojem analize sadržaja, glavnim ciljevima i namjeni analize sadržaja te načinu konstrukcije nacrtu analize sadržaja. 13. Studija slučaja: Studenti će se upoznati sa osnovnim ciljevima studije slučaja, tipovima studije slučaja (povijesne studije slučaja, opservacijske studije slučaja, narativne studije slučaja, situaciona analiza, kliničke studije slučaja, višestruke studije slučaja). Također, studenti će se voditi kroz planiranje za izradu nacrtu studije slučaja. 14. Pisanje izvještaja akcijskih istraživanja. 15. Publiciranje/animiranje na temelju rezultata.		
Ishodi učenja: (kompetencije – znanje, vještine, stavovi, vrijednosti...)	▪ Studenti će interpretirati ključnu terminologiju u području akcijskog istraživanja. ▪ Izraditi nacrt akcijskog istraživanja. ▪ Primijeniti različite metode i tehnike prikupljanja podataka u okviru akcijskog istraživanja. ▪ Napisati izvještaj o akcijskom istraživanju.		
Cilj održivog razvoja (SDG):	▪ SDG 4: Kvalitetno obrazovanje ▪ SDG 16: Mir, pravda i snažne institucije ▪ SDG 17: Partnerstvom do ciljeva		
Metode izvođenja nastave:	▪ Predavanja ▪ Seminari ▪ Radionice ▪ Vježbe ▪ Timski rad ▪ Samostalni zadaci	▪ Internet ▪ Konsultacije ▪ Mentorski rad ▪ Istraživanje ▪ Prezentacije ▪ Praktični rad	
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Obaveza:	Prolaz 55 %	Ukupno 100 %
	Izrada projekta u okviru praktikuma, realizacija i evaluacija akcijskog istraživanja (pisana forma).	27,5	50
	Prezentiranje projekta i prakse konkretnog akcijskog istraživanja i sintetička reprodukcija sadržaja u okviru kolegija.	27,5	50
Literatura:	Obavezna: 1. Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2007). Metode istraživanja u obrazovanju, Jastrebarsko: Naklada Slap. 2. Flick, U. (2009): Qualitative Sozialforschung 2nd ed., Reinbek bei Hamburg: Rowohlt Taschenbuch Verlag. 3. Halmi, A (2005), Strategije kvalitativnih istraživanja u primijenjenim društvenim znanostima, Jastrebarsko: Naklada Slap.		

	4. Mayring, P. (2000): Qualitative Inhaltsanalyse. Forum Qualitative Sozialforschung / Forum: Qualitative Social Research [On-line Journal], 1(2). Dopunska: 1. Agencija za odgoj i obrazovanje (2011). Akcijsko istraživanje i profesionalni razvoj učitelja i nastavnika. Zagreb, Teovizija d.o.o. Dostupno na: www.coe.int/t/dg4/.../CoE%202010%200517-0520%20Croatia.pdf [stanje: 10.02.2013]. 2. Bognar, Branko (2009). Učitelji i učenici- akcijski istraživači. U: Škola danas za budućnost. Poruke XV. Križevačkih pedagoških dana. (str. 195-204).
--	--

Šifra predmeta: INRP 0528	Naziv predmeta: Kvalitativna metodologija		
Ciklus: II	Godina: V	Semestar: X	Broj ECTS kredita: 5 (1 ECTS prakse)
Status: Izborni		Ukupan broj sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe 15; Seminar 0	
Odgovorni nastavnik/ci	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada.		
Preduslov za upis:	Nema		
Cilj (ciljevi) predmeta:	U okviru ovog kolegija studenti trebaju usvojiti znanje o općim obilježjima naučnog pristupa u istraživanju, s posebnim fokusom na kvalitativnu metodologiju. Cilj je studente a) upoznati s karakteristikama i mogućnostima kvalitativnih istraživanja, b) pomoći im da razviju senzibilitet o važnosti kreativnog konvergiranja kvantitativnih i kvalitativnih istraživačkih pristupa u rješavanju istraživačkih pitanja i c) da usvoje praktična znanja u vezi realizacije kvalitativnih istraživanja neeksperimentalnog tipa.		
Tematskejedinice:	1. Kvalitativna metodologija kao paradigma 2. Nauka i naučna istraživanja – glavna obilježja 3. Bohrov princip komplementarnosti: refleksija u istraživačkoj metodologiji 4. Princip kulturalnog suglasja 5. Paradigmatska debata: komparacijsko posmatranje empirijske i kvalitativne istraživačke paradigme 6. Planiranje istraživanja i izrada nacrtu istraživanja u kvalitativnoj metodologiji 7. Sampling u kvalitativnoj metodologiji 8. Osnove Utemeljene teorije (engl. Grounded Theory) 9. Otvoreno, aksijalno i selektivno kodiranje 10. Unutrašnja i vanjska valjanost 11. Triangulacija 12. Posmatranje u kvalitativnoj metodologiji 13. Intervju u kvalitativnoj metodologiji 14. Analiza diskursa 15. Mix metoda		
Ishodi učenja:	- Poznavati osnovna obilježja nauke, naučnih istraživanja i empirijske metodologije. - Vrednovati osnovne karakteristike kvalitativnog pristupa u području odgoja i obrazovanja. - Diferencirati osnovne metode prikupljanja i analize podataka u kvalitativnim istraživanjima.		

	- Izraditi nacrt kvalitativnog istraživanja u području odgoja i obrazovanja. - Interpretirati rezultate dobivene kvalitativnim istraživanjima. - Kritički vrednovati znanstvene spoznaje u području odgoja i obrazovanja u kontekstu kvantitativnih, kvalitativnih i mješovitih istraživačkih nacrt.
Cilj održivog razvoja (SDG):	- SDG 4: Kvalitetno obrazovanje - SDG 10: Smanjenje nejednakosti - SDG 16: Mir, pravda i snažne institucije - SDG 17: Partnerstvom do ciljeva
Metode izvođenja nastave:	- Predavanja - Seminari - Radionice - Vježbe - Timski rad - Samostalni zadaci - Konsultacije - Mentorski rad - Istraživanje - Prezentacije - Praktični rad
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	- Prisustvo i učešće u nastavi 20% - Istraživački projekt (pisani rad) 50% - Usmena prezentacija rezultata projekta i sintetička reprodukcija usvojenih sadržaja 30%
Literatura:	Obavezna: - Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2007). Metode istraživanja u obrazovanju, Jastrebarsko: Naklada Slap. - Fajgelj, S. (2004), Metode istraživanja ponašanja, Beograd: Centar za primenjenu psihologiju. - Halmi, A. (2005), Strategije kvalitativnih istraživanja u primijenjenim društvenim znanostima, Jastrebarsko: Naklada Slap. - Smit, D. K. (2005). Hermeneutika i kvalitativno istraživanje. Pedagogija, 60(3), 315-330. Na sajtu: http://scindeks.nb.rs/article.aspx?artid=0031-38070503315S&redirect=ft. - Vujević, M. (2002). Uvođenje u znanstveni rad – u području društvenih znanosti. Zagreb: Školska knjiga. Dopunska: - Creswell, J. W. (2006). Understanding mixed methods research. In Creswell, J.W. & Plano-Clark, V. (Eds.), Designing and Conducting Mixed Methods Research, Choosing the mix method design (pp 1-89). Thousand Oaks: Sage Publications, Inc. - Fajgelj, S. (2004), Metode istraživanja ponašanja, Beograd: Centar za primenjenu psihologiju. - Gojkov, G. (2007). Konstruktivizam kao predznak metodoloških koncepata koji ulaze u savremenu pedagošku metodologiju - prvi deo. Pedagogija, 62(3), 385-398. Na sajtu: http://scindeks.nb.rs/article.aspx?artid=0031-38070703385G&redirect=ft. - Gojkov, G. (2007). Konstruktivizam kao predznak metodoloških koncepata koji ulaze u savremenu pedagošku metodologiju - drugi deo. Pedagogija, 62(4), 582-596. Na sajtu: http://scindeks.nb.rs/article.aspx?artid=0031-38070704582G&redirect=ft. - Halmi, A. (2001), Metodologija istraživanja u socijalnom radu: kvalitativni i kvantitativni pristup, Zagreb: Alinea.

	- Halmi, A. i Crnoja, J. (2003), Kvalitativna istraživanja u društvenim znanostima i humanoj ekologiji, Socijalna ekologija: časopis za ekološku misao i sociologijska istraživanja okoline. Vo.12 (3-4). Str.195-210. - Jeđud, I. (2007), Alisa u zemlji čuda-kvalitativna metodologija i metoda utemeljene teorije, Hrvatska revija za rehabilitacijska istraživanja, (43) 2, str.83-101. Na sajtu: http://hrcak.srce.hr/26371. - Mužić, V. (1999): Uvod u metodologiju istraživanja odgoja i obrazovanja. Zagreb: Educa.
--	--

Šifra predmeta: INOP 0505	Naziv predmeta: Metodologija empirijskih istraživanja		
Ciklus: II	Godina: V	Semestar: X	Broj ECTS kredita: 5 (1 ECTS prakse)
Status: Izborni		Ukupan broj sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe 15	
Odgovorni nastavnik/ci	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada.		
Preduslov za upis:	Nema		
Cilj (ciljevi) predmeta:	U okviru ovog kolegija studenti trebaju usvojiti znanje o općim obilježjima naučnog pristupa u istraživanju, s posebnim fokusom na kvantitativnu metodologiju. Cilj je također studente upoznati s karakteristikama i mogućnostima empirijskih kvantitativnih istraživanja te pomoći im da usvoje praktična znanja u vezi realizacije kvantitativnih istraživanja neeksperimentalnog tipa.		
Tematske jedinice:	1. Empirijska metodologija kao paradigma 2. Nauka i naučna istraživanja – glavna obilježja 3. Planiranje istraživanja i izrada nacrt istraživanja 4. Vrste istraživačkih pristupa i nacrt 5. Vrste istraživačkih pristupa i nacrt 6. Prikupljanje podataka u ne-eksperimentalnim istraživanjima 7. Psihometrijske karakteristike instrumenata 8. Unos podataka u SPSS i njihova priprema 9. Statistička obrada i intepretacija podataka 10. Statistička analiza podataka 11. Statistička analiza podataka 12. Statistička analiza podataka 13. Etički kodeks istraživanja 14. Diseminacija i prezentacija rezultata istraživanja 15. Prezentacija rezultata istraživačkih projekata		
Ishodi učenja:	- Poznavati osnovna obilježja nauke, naučnih istraživanja i empirijske metodologije. - Moći navesti i obrazložiti osnovne faze u provedbi istraživačkog projekta. - Znati navesti različite nacрте empirijskog istraživanja. - Znati samostalno osmisliti i provesti empirijsko istraživanje ne-ekperimentalnog tipa, koristeći anketnu metodu. - Poznavati osnovne tehnike deskriptivne i inferencijalne statistike - Moći samostalno raditi na unosu, pripremi i analizi podataka u SPSS-u.		
Cilj održivog razvoja (SDG):	- SDG 4: Kvalitetno obrazovanje - SDG 10: Smanjenje nejednakosti - SDG 16: Mir, pravda i snažne institucije - SDG 17: Partnerstvom do ciljeva		

Metode izvođenja nastave:	- Predavanja - Seminari - Radionice - Vježbe - Timski rad - Samostalni zadaci - Konsultacije - Mentorski rad - Istraživanje - Prezentacije - Praktični rad
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	- Prisustvo i učešće u nastavi 20% - Istraživački projekt (pisani rad) 50% - Usmena prezentacija rezultata projekta i sintetička reprodukcija usvojenih sadržaja 30%
Literatura:	Obavezna: - Cohen, L., Manion, L. & Morrison, K. (2007). Metode istraživanja u obrazovanju, Jastrebarsko: Naklada Slap. - Turjačanin, V. i Čekrlja, Đ. (2006), Osnovne statističke metode i tehnike u SPSS-u: primjena SPSS-a u društvenim znanostima, Banja Luka: Centar za kulturni i socijalni popravak. - Vujević, M. (2002). Uvođenje u znanstveni rad – u području društvenih znanosti. Zagreb: Školska knjiga. Dopunska: - Fajgelj, S. (2004), Metode istraživanja ponašanja, Beograd: Centar za primenjenu psihologiju. - Halmi, A. (2001), Metodologija istraživanja u socijalnom radu: kvalitativni i kvantitativni pristup, Zagreb: Alinea. - Mužić, V. (1999): Uvod u metodologiju istraživanja odgoja i obrazovanja. Zagreb: Educa.

Šifra predmeta: INFI 0513		Naziv predmeta: Šerijat i temeljna ljudska prava	
Ciklus: II	Godina: 5	Semestar: X	Broj ECTS kredita: 5
Status: izborni		Ukupan broj kontakt sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe: 15	
Učesnici u nastavi	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada		
Preduslov za upis:	-		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Ovaj predmet kritički istražuje različite teorijske perspektive odnosa između šerijatskog prava i ljudskih prava te razmatra prakse nekih većinskih muslimanskih zemalja u ovom pogledu. Istražit će se relevantna teorijska i konceptualna pitanja koja se odnose na prirodu ljudskih prava, njihovih izvora, sadržaja i implementacije, i to u korelaciji sa prirodom, izvorima i metodologijom šerijatskog prava. Potom će se identificirati konvergentna i divergentna područja na polju ljudskih prava između dva sistema. Posebna pažnja bit će posvećena konkretnim pitanjima ljudskih prava kao što su: sloboda vjere ili uvjerenja, sloboda izražavanja, prava manjina, ženska prava i prava djeteta.		

	a) Upoznati studente sa konceptom i izvorima temeljnih ljudskih prava i najvažnijim međunarodnim sistemima za zaštitu ljudskih prava b) Upoznati studente sa klasičnim i savremenim fikhskim diskursom o ljudskim pravima te najvažnijim islamskim deklaracijama o ljudskim pravima c) Analizirati područja slaganja, kao i područja tenzija i konflikata između šerijatskog prava i ljudskih prava uz razmatranje rezervacija većinski muslimanskih zemalja na međunarodne ugovore o ljudskim pravima koje su utemeljene na religijskim argumentima.
Tematske jedinice:	1. Koncept temeljnih ljudskih prava i razvoj međunarodnog prava ljudskih prava 2. Najvažniji međunarodni globalni i regionalni sistemi zaštite ljudskih prava 3. Koncept temeljnih ljudskih prava u šerijatskom pravu. Specifična obilježja tradicije ljudskih prava u islamu. 4. Temeljna ljudska prava i „nužne vrijednosti“ (darurijjat) koje šerijatsko pravo štiti 5. Islamske deklaracije o ljudskim pravima 6.-8. Pravo na slobodu vjere ili uvjerenja 8.-9. Pravo na slobodu izražavanja 11. Prava manjina 12.-13. Ženska prava 14. Prava djeteta 15. Rezime
Ishodi učenja:	Nakon odslušanog i položenog predmeta, studenti bi trebali biti u stanju da: a) identificiraju primjenjive odredbe međunarodnih instrumenta koje su relevante za konkretnu debatu o odnosu Šerijata i ljudskih prava; b) identificirati praznine i nedostatke u postojećim međunarodnim instrumentima i muslimanskim diskursima o ljudskim pravima; c) identificirati moguće načine poboljšanja bilo prava ljudskih prava, bilo muslimanskih diskursa o ljudskim pravima.
Cilj održivog razvoja (SDG):	SDG 4: Kvalitetno obrazovanje
Metode izvođenja nastave:	Oblici i metode izvođenja nastave: predavanja, seminar i vježbe; prezentacije, diskusione i dijaloške metode, radionice, rad u parovima, tekstualna metoda, studije slučaja, samostalni zadaci i dr.

Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	<i>Redovni studenti</i> Seminarski rad – 40 bodova (pisanje i odbrana seminarskog rada je uslov za izlazak na završni ispit) Aktivnost – 20 bodova Završni ispit – 40 bodova (student mora zaraditi minimalno 20 bodova da bi položio ispit) Konačna ocjena formira se sabiranjem rezultata iz svih navedenih oblika provjere znanja. <i>Vanredni studenti</i> Seminarski rad – 50 bodova (pisanje i odbrana seminarskog rada je uslov za izlazak na završni ispit) Završni ispit – 50 bodova (student mora zaraditi minimalno 30 bodova da bi položio ispit) Konačna ocjena formira se sabiranjem rezultata iz svih navedenih oblika provjere znanja.
Literatura:	<i>Obavezna:</i> 1. Muddathir 'Abd al-Rahman, <i>Ljudska prava u islamskoj tradiciji</i>, prijevod: Elmina Mušinović, El-Kalem i CNS, Sarajevo, 2013. <i>Dopunska:</i> 1. 'Ammāra, Mu'ammad, <i>Al-Islām wa ūuqūq al-insān: Èarurāt lā ūuqūq</i>, Dār aš-šurūq, Kairo, 1989. 2. Bakšić - Muftić, Jasna, <i>Sistem ljudskih prava</i>, Magistrat, Sarajevo, 2002. 3. Beni Sadr, <i>Kur'an i ljudska prava</i>, El-Kalem, Sarajevo, 1990. 4. Braude, Benjamin i Lewis, Bernard, <i>Kršćani i jevreji u Osmanskoj carevini: funkcioniranje jednog pluralnog društva</i>, Centar za napredne studije, Sarajevo, 2007. 5. Buergenthal, Thomas, <i>Međunarodna ljudska prava u sažetom obliku</i>, preveo: Miomir Matulović, Pravni centar i Magistrat, Sarajevo, 1998. 6. Dža'fari, Mohammad Taki, <i>Univerzalna ljudska prava: proučavanje i komparacija islamskog i zapadnog pravnog sistema</i>, Fondacija „Mulla Sadra“ u Bosni i Hercegovini i Džami'atu-l-Mustafa el-'alemijje, Sarajevo, 2014. 7. Gànūšī (al-), Ràšid, <i>Al-Ūurriyyàt al-`amma fī ad-dawla al-islàmiyya</i>, Markaz diràsàt al-waúda al-`arabiyya, Bejrut, 1993. 63

	8. Garàyyba, Úayyil Muúammad, <i>Al-Úuqùq wa al-úurriyyàt as-siyàsiyya fì aš-šarì 'a al-islàmiyya</i>, Al-Ma'had al-'àlamiyy li al-fikr al-islàmiyy i Dàr al-manàr, Amman, 2000. 9. Hashemi, Kamran, <i>Religious Legal Traditions, International Human Rights Law and Muslim States</i>, Martinus Nijhoff Publishers, Leiden – Boston, 2008. 10. 'Ili (al-), 'Abd al-Úàkim Hasan, <i>Al-Úurriyyàt al-'àmma fì al-fikr wa an-niòàm as-siyàsiyy fì al-islàm: diràsa muqàrana</i>, Dàr al-fikr al-'arabiyy, bez mjesta izd., 1983. Krivenko, Ekaterina Yahyaoui, <i>Women, Islam and International Law</i>, Martinus Nijhoff, Boston – Leiden, 2009. 11. Kamali, Mohammad Hashim, <i>The Right to Life, Security, Privacy and Ownership in Islam</i>, Islamic Texts Society, Cambridge, 2008. 12. Kamali, Mohammad Hashim, <i>Freedom of Expression in Islam</i>, Islamic Texts Society, Cambridge, 1997. 13. <i>Ljudska prava u kontekstu islamsko-zapadne debate</i>, priredio: Enes Karić, Pravni centar, Fond otvoreno društvo Bosne i Hercegovine, Sarajevo, 1996. 14. Maúmaòànì (al-), Øubùì, <i>Arkàn úuqùq al-insàn: bahð muqàrin fì aš-šarì'a alislàmiyya wa al-qawànìn al-hadiða</i>, Dàr al-'ilm li al-malàyìn, Bejrut, 1979. 15. Mayer, Ann Elizabeth, <i>Islam and Human Rights: Tradition and Politics</i>, Westview Press, Boulder i San Francisco, Pinter Publishers, London, 1991. 16. Nasr, Seyyed Hossein, „Ljudske odgovornosti i ljudska prava“, preveo: Nevad Kahteran, <i>Glasnik Rijasetu Islamske zajednice u BiH</i>, Sarajevo, 2002, br. 7-8. 17. Qaradawi (al-), Yusuf, <i>Nemuslimani u islamskom društvu</i>, preveo: Sulejman Topoljak, El-Kelimeh, Novi Pazar, 2003. 18. <i>Sloboda vjere ili uvjerenja: priručnik</i>, ur. Tore Lindholm(i dr.), prijevod: Nedim Begović i Azra Mulović, CNS, Sarajevo, 2015.
--	--

Šifra predmeta: INRP 0529	Naziv predmeta: Religija i pojedinac u vremenu postmoderne		
Ciklus: II	Godina: V	Semestar: X	Broj ECTS kredita: 5
Status: Izborni	Ukupan broj sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe 15		
Odgovorni nastavnik/ci	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada.		
Preduslov za upis:	Nema		
Cilj (ciljevi) predmeta:	Ovaj kolegij tematizira duhovno-psihološka i društvena značenja i potencijale religioznosti u vremenu postmoderne svjetovnosti i		

	individualizma, te izazove s kojima se religiozni pojedinac suočava u svjetovnom okruženju i različitim društvenim kontekstima. Ciljevi predmeta su 1) upoznati studente sa socijalno-psihološkim značenjima individualne religije i duhovnosti u specifičnim uvjetima postmodernog okruženja i 2) studentima omogućiti uvid u okolnosti, mogućnosti ali i izazove društveno-psihološkog i kulturološkog ozbiljenja religioznog sentimenta.
Tematske jedinice:	ne značajke postmodernog ambijenta individualne religioznosti oška potka postmoderne religioznosti neni čovjek između „vjerovanja bez pripadanja“ i „pripadanja bez nja“ ni kapital naspram autentične religiozne samoaktualizacije pojedinca zni pojedinac u vremenu krize spolnog identiteta nost u poslovnom okruženju zni pojedinac u modernom sistemu obrazovanja tulacija / Test znost i društvena odgovornost individualne religije u trazicijskoj pravdi i procesu pomirenja nan pred izazovima islamofobije: psiho-socijalni aspekti nost i psihološka rezilijentnosti trapijska značenja i izazovi individualne religije zni pojedinac u vremenu ideološkog marketinga i vjerskog prozelitizma tualcija svih tema
Ishodi učenja:	zumijeti i obrazložiti društveno-idejne specifičnosti postmoderne i stmodernog društva. vesti i pojasniti psiho-socijalne značajke postmoderne religioznosti. razložiti i kritički analizirati pojam duhovnog kapitala. poznati i kritički analizirati ulogu i mogućnosti individualne religioznosti u ntekstu postmodernih društveno-kulturnih tendencija i dešavanja.
Cilj održivog razvoja (SDG):	G 3: Zdravlje i blagostanje G 4: Kvalitetno obrazovanje G 5: Spolna ravnopravnost G 10: Smanjenje nejednakosti G 16: Mir, pravda i snažne institucije G 17: Partnerstvom do ciljeva
Metode izvođenja nastave:	Predavanja Vježbe Seminar(i)
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Prisustvo i učešće u nastavi 5% Seminarski rad 15 % Prvi parcijalni ispit (pismeno) 30 % Drugi parcijalni ispit (pismeno) 50%
Literatura:	Obavezna: Alibašić, Ahmet, prir., Islamofobija: pojam, pojava, prevencija, Sarajevo, CNS, 2013, odabrana poglavlja. Appleby, R. Scott. The Ambivalence of the Sacred: Religion, Violence and Reconciliation. New York: Rowman i Littlefield Publishers, 2000, odabrana poglavlja. Aračić, Pero i Krno Nikodem, „Važnost braka i obitelji u hrvatskom društvu“, Bogoslovska smotra, vol. 70, br. 2 (2000), str. 291-311. Artić, M. Transformacija tradicionalnih religijskih identiteta. Nova prisutnost, 6 (2008), str. 85-105.

	Bubalo, Ivan „Brak i obitelj u promijenjenom društveno-kulturnom kontekstu“, Bogoslovska smotra, vol. 85, br. 3 (2015), str. 647-664. Badri, Malik. The AIDS Crisis: A Natural Product of Modernity's Sexual Revolution. Kuala Lumpur: Medeena Books, 2000. Berger, P. i Hefner, R. Spiritual Capital in Comparative Perspective. http://www.spiritualcapitalresearchprogram.com/pdf/Berger.pdf. Bilajbegović, Zaim. Vraćanje izgubljene radosti življenja : 72 dana sa neuropsihijatrijom u ordinaciji. Sarajevo: Connectum, 2011, odabrana poglavlja. Korac-Kakabadse, Nada. Spirituality, leadership, work and organizations. Journal of Managarial Psychology. Vol. 17 (2002). Kuburić, Zorica i Sremac, Srđan, Ur., Konverzija i kontekst: Teorijski, metodološki i praktični pristupi religijskoj konverziji, Centar za empirijska istraživanja religije, Novi Sad, 2009. Pargament, K.I. Of means and ends: religion and the search for significance. The International Journal for the Psychology of Religion. 2 (1992), str. 201-229. Rambo, Lewis. The Psychology of Religious Conversion. http://www.religiousfreedom.com/conference/Germany/rambo.htm Riesebrödt, M. Secularization and the global resurgence of religion. Rad prezentiran na konferenciji o “The Comparative Social Analysis” održanoj na Univerzitetu u Kaliforniji 9. marta, 2000. Dostupan na http://www.svabhinava.org 15 septembra, 2007. Smajić, Aid. Vrijednosti i vrijednosne orijentacije muslimanske omladine u BiH. Sarajevo: Centar za dijalog-Wesatija i el-Kalem, 2016. Smajić, Aid. Religioznost i međuetnička tolerancija u BiH. Sarajevo: FIN i el-Kalem, 2017, odabrana poglavlja. Dopunska: Gehlen, Arnold. Duša u tehničkom dobu: Socijalnopsihološki problemi u industrijskom društvu. Zagreb: Agm, 2004. Lakhdar, Mounia et al., Conversion to Islam among French Adolescents and Adults: A Systematic Inventory of Motives, The International Journal for the psychology of Religion, 17 (1), str. 1-15. Demerath, N.J., Hall D. Peter, Schmitt, Terry and Williams, H. Rhys (Ured.). Sacred Companies: Organizational Aspects of Religion and Religious Aspects of Organizations. New York: Oxford University Press, 1998. Miller William R. (Ur.). Integrating Spirituality into Treatment. Washington DC, 1999.
--	---

Šifra predmeta: INRP 0538	Naziv predmeta: Savremena pitanja religijskog odgoja		
Ciklus: II	Godina: V	Semestar: X	Broj ECTS kredita: 5 (1 ECTS prakse)
Status: izborni		Ukupan broj sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe: 15	
Učesnici u nastavi:	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada.		
Preduslov za upis:	-		

Cilj (ciljevi) predmeta:	Predmet je koncipiran na način da analizira temeljne probleme savremenog religijskog odgoja. Cilj je analizirati teme i aktualne probleme poput očuvanja tradicionalnih vrijednosti u kontekstu savremenog života, probleme savremene porodice i braka, odgoj u slobodnom vremenu itd., te mogućnosti religijskog odgojnog djelovanja u prevazilaženju problema.	
Tematske jedinice:	1. Savremeni način života i religijski odgoj. 2. Diseminacija religijskih vrijednosti i religijski odgoj. 3. Problem gubljenja tradicionalnih vrijednosti i religijski odgoj. 4. Duhovno-moralno raspadanje i religijski odgoj. 5. Problemi savremene porodice i religijski odgoj (kriza autoriteta, identiteta, praznina odgojne odlučnosti, mehanizmi prenošenja vrijednosti...) 6. Kriza braka i religijski odgoj (međusobni odnosi supružnika, razvodi...) 7. Religijski odgoj za ljudska prava i slobodu. 8. Religijski odgoj mladih za različitost (društvenu, etničku, kulturalnu, religijsku...) 9. Religijski odgoj djece i mladih u slobodnom vremenu. 10. Problemi različitih oblika ovisnosti i religijski odgoj (alkohol, droge, tehnološka ovisnost...) 11. Seksualni identitet i religijski odgoj (različite forme ili oblici ljudske seksualnosti, abortus...) 12. Religijski odgoj i zdravlje (odnos prema životu, sebi...) 13. Religijski odgoj za humanost (prema drugim ljudima, senzibilitet za pomaganje i dobročinstvo...) 14. Ekološki problemi i religijski odgoj. 15. Mediji i religijski odgoj (utjecaj TV-a, koncept uživalačkog mentaliteta, nasilje, internet, društvene mreže, video igrice...)	
Ishodi učenja: (kompetencije – znanje, vještine, stavovi, vrijednosti...)	▪ Studenti će moći analizirati i kritički vrednovati odnos tradicionalnih vrijednosti i savremenog načina života. ▪ Analizirati probleme savremene porodice i braka, te mogućnosti prevazilaženja istih putem religijskog odgoja. ▪ Interpretirati značaj i oblike religijskog odgoja za ljudska prava i slobodu, različitosti i humanost. ▪ Kreirati modele religijskog odgoja djece i mladih u slobodnom vremenu. ▪ Identificirati probleme različitih oblika ovisnosti i strukturirati smjernice za njihovo prevazilaženje. ▪ Procijeniti ulogu religijskog odgoja u očuvanju zdravlja i ekologije. ▪ Analizirati mogućnost religijskog odgojnog djelovanja u medijskom prostoru.	
Cilj održivog razvoja (SDG):	▪ SDG 3: Zdravlje i blagostanje ▪ SDG 4: Kvalitetno obrazovanje ▪ SDG 5: Spolna ravnopravnost ▪ SDG 10: Smanjenje nejednakosti ▪ SDG 16: Mir, pravda i snažne institucije ▪ SDG 17: Partnerstvom do ciljeva	
Metode izvođenja nastave:	▪ Predavanja ▪ Seminari ▪ Radionice ▪ Vježbe ▪ Timski rad ▪ Samostalni zadaci	▪ Internet ▪ Konsultacije ▪ Mentorski rad ▪ Istraživanje ▪ Prezentacije ▪ Praktikum

Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Obaveza:	Prolaz 55 %	Ukupno 100 %
	Prisustvo i aktivnost studenata.	5,5	10
	Individualni/timski projekat u okviru praktikuma.	22	40
	Završni ispit (pismeni i usmeni).	27,5	50
Literatura:	Obavezna: 1. Nasr, Seyyed Hossein: Srce islama, El-Kalem, Sarajevo, 2002. 2. Nasr, Seyyed Hossein: Tradicionalni islam u modernom svijetu, El-Kalem, Sarajevo, 1994. 3. Silajdžić, Adnan: Muslimani u traganju za identitetom, FIN i El-Kalem, Sarajevo, 2006. 4. Karić, Enes (priredio), Ljudska prava u kontekstu islamsko-zapadne debate 5. Hodžić, Dževad: Religija i znanost u bioetičkom ključu, Vrijeme, Zenica, 2012. 6. Amina Ayad. Zdravlje tijela i duše - vaš vodič ka cjelovitom zdravlju kroz islamska učenja, Ilum.d.o.o. 7. Ruqayyah Waris Maqsood, <i>Vodič za muslimanski brak</i>, Živinice: Selsebil, 2003. 8. Pašalić-Kreso, Adila, Koordinate obiteljskog odgoja. Sarajevo: Jež, 2004. 9. Gone, Ž. (1998): Obrazovanje i mediji, Clio, Beograd. 10. Delors J. i drugi (1998), Učenje blago u nama, »Educa«, Zagreb. 11. Canvez, P.(1999), Odgojiti građanina, Durieux, Zagreb. 12. Legrand, L. (1995): Moralna izobrazba, Educa, Zagreb. 13. Peroti, A. (1995): Interkulturalni odgoj i obrazovanje, Educa, Zagreb...		

Šifra predmeta: INRP 0516	Naziv predmeta: Inkluzija osoba s posebnim potrebama i religijski odgoj		
Ciklus: II	Godina: II	Semestar: X	Broj ECTS kredita: 5
Status: izborni	Ukupan broj sati: 45 Predavanja: 30; Vježbe: 15		
Učesnici u nastavi:	Nastavnici i saradnici izabrani na oblast kojoj predmet pripada.		
Preduslov za upis:	-		

Cilj (ciljevi) predmeta:	▪ Upoznati studente sa novim tendencijama i savremenim saznanjima vezanim za odgoj i obrazovanje osoba s posebnim potrebama. ▪ Upoznati studente sa savremenim spoznajama o djelotvornim pristupima religijskog odgoja i obrazovanja osoba s posebnim potrebama i metodama poučavanja/učenja. ▪ Potaknuti senzibilitet i razviti vještine za odgovarajuću stručnu pomoć koja se može pružiti osobama s posebnim potrebama, odgajateljima, institucijama islamske i šire zajednice u pogledu odgojno-obrazovnog rada sa osobama s posebnim potrebama. ▪ Cilj predmeta je upoznavanje studenata sa utemeljenjem inkluzivnosti osoba s posebnim potrebama i u religijskoj perspektivi. ▪ Upoznavanje sa ključnim terminološkim određenjima u klasičnim izvorima islama, kur'anskim i sunnetskim polazištima prema osobama s posebnim potrebama, pravima osoba s posebnim potrebama, historijskom perspektivom inkluzivnosti u religijskom kontekstu. ▪ Analizirati kroz studije slučaja savremene preglede inkluzivnosti osoba s posebnim potrebama u BiH, muslimanskim zemljama, zemljama u regionu i na zapadu (odabrane zemlje). ▪ Analizirati inkluziju osoba s posebnim potrebama u religijskom životu islamske zajednice u BiH i vjeronaučnoj nastavi.
Tematske jedinice:	1. Razumijevanje osnovnih pojmova vezanih za koncept inkluzije osoba s posebnim potrebama i historijsko utemeljenje inkluzije (odnos kroz historiju prema osobama sa posebnim potrebama; periodizacija odnosa prema osobama posebnih potreba; od medicinskog modela do „nove paradigme“; razgraničavanje koncepata integracije i inkluzije). 2. Teorijska polazišta inkluzivnog obrazovanja i stvaranje inkluzivne kulture (od pokreta do teorije; kulturalni kontekst; doprinosi kulturalno osjetljive pedagogije; principi i etičko utemeljenje inkluzivnog obrazovanja; nivoi inkluzije; inkluzivno društvo, obrazovne institucije, inkluzivne vrijednosti, politika i praksa). 3. Perspektive objavljenih religija o inkluzivnosti osoba s posebnim potrebama. 4. Terminološka određenja u klasičnim izvorima islama koja upućuju na osobe s posebnim potrebama, osobe u nepovoljnom položaju. 5. Kur'anska i sunnetska polazišta prema osobama s posebnim potrebama. 6. Prava osoba s posebnim potrebama u islamskoj perspektivi (pravo na odgoj i obrazovanje, pravo na liječenje i rehabilitaciju, pravo na zaštitu, posao, socijalna prava, bračna prava...). 7. Historijska perspektiva inkluzivnosti u religijskom kontekstu. 8. Provjera znanja studenata (kolokvij). 9. Savremeni pregled inkluzivnosti osoba s posebnim potrebama u muslimanskim zemljama - analiza odabranih zemalja, studije slučaja (inkluzija u obrazovnom sistemu, obitelj, kulture, socijalne ustanove, socijalni propisi, konvencije...). 10. Percepcija osoba s posebnim potrebama u BiH i zemljama u regionu i na zapadu – komparativna analiza odabranih zemalja (inkluzija u obrazovnom sistemu, obitelj, kulture, socijalne ustanove, socijalni propisi...). 11. Inkluzija osoba s posebnim potrebama u religijskom životu islamske zajednice u BiH - analiza, istraživanje (mogućnost obavljanja poziva u zajednici, pristup obrazovnim institucijama islamske zajednice, pristup mjestima za obavljanje molitve, organiziranje

	specijalnih programa religijske edukacije od strane islamske zajednice za osobe sa posebnim potrebama i projekti jačanja svijesti o potrebama osoba sa invaliditetom, koordinacija hadža i umre za osobe sa invaliditetom, religijski dokumentarni filmovi za osobe s posebnim potrebama, štampanje prijevoda Kur'ana na bosanskom jeziku na Brajevom pismu...). 12. Vjeronaučna nastava za osobe s posebnim potrebama u bh javnom školskom sistemu i mektepskoj nastavi - analiza, istraživanje (prilagođenost nastavnih planova i programa učenicima s posebnim potrebama, nastavni materijali, dostupnost vjerskog obrazovanja, pohađanje vjeronaučne nastave, kompetencije vjeroučitelja/muallima za rad sa osobama s posebnim potrebama...). 13. Modeli religijskog odgoja i metode poučavanja/učenja religijskom odgoju osoba s posebnim potrebama (informacijska tehnologija, vizualne i štampane publikacije o religijskom odgoju osoba s posebnim potrebama...). 14. Djelotvorni pristupi religijskog odgoja i obrazovanja osoba s posebnim potrebama. 15. Sumiranje postignutih rezultata, samoocjenjivanje i međusobno ocjenjivanje; Završna provjera znanja studenata (test i usmeni ispit).	
Ishodi učenja: (kompetencije – znanje, vještine, stavovi, vrijednosti...)	▪ Usvojiti osnovna znanstvena utemeljenja i savremena saznanja vezana za odgoj i obrazovanje osoba s posebnim potrebama, naučnu i stručnu terminologiju. ▪ Razumjeti različite oblike posebnih potreba osoba, procesa njihove stigmatizacije, marginalizacije i isključivanja, kao i mogućnosti njihovog uključivanja u redovne odgojno-obrazovne ustanove i društvo općenito na temelju njihovih prava. ▪ Razumjeti različite metode i djelotvorne pristupe religijskog odgoja i obrazovanja osoba s posebnim potrebama. ▪ Analizirati kur'anska i sunnetska polazišta prema osobama s posebnim potrebama. ▪ Analizirati teorijska i praktična dostignuća inkluzivnosti osoba s posebnim potrebama u religijskoj perspektivi (ključnu terminologiju, historijsku perspektivu). ▪ Praktično djelovati u pogledu religijskog odgoja/obrazovanja, odgovarajuće stručne pomoći i podrške osobama s posebnim potrebama, stručne pomoći institucijama u radu sa osobama s posebnim potrebama. ▪ Analizirati kroz studije slučaja i kritički vrednovati dostignuća u pogledu inkluzivnosti osoba s posebnim potrebama u BiH, muslimanskim zemljama, zemljama u regionu i na zapadu. ▪ Analizirati stanje inkluzivnosti osoba s posebnim potrebama u religijskom životu islamske zajednice u BiH i vjeronaučnoj nastavi.	
Cilj održivog razvoja (SDG):	▪ SDG 3: Zdravlje i blagostanje ▪ SDG 4: Kvalitetno obrazovanje ▪ SDG 5: Spolna ravnopravnost ▪ SDG 10: Smanjenje nejednakosti ▪ SDG 16: Mir, pravda i snažne institucije ▪ SDG 17: Partnerstvom do ciljeva	
Metode izvođenja nastave:	▪ Predavanja ▪ Seminari ▪ Radionice ▪ Vježbe ▪ Timski rad	▪ Internet ▪ Konsultacije ▪ Mentorski rad ▪ Istraživanje ▪ Prezentacije

	▪ Samostalni zadaci	▪ Praktični rad	
Metode provjere znanja sa strukturom ocjene:	Obaveza:	Prolaz 55 %	Ukupno 100 %
	Prisustvo i aktivnost studenata.	11	20
	Individualni/timski projekat.	16,5	30
	Završni ispit (pismeni i usmeni).	27,5	50
Literatura:	Obavezna: 1. Bazna, S.M. and Hatab, T.A. 2005. Disability in the Quran: The Islamic alternative to defining, viewing and relating disability. Journal of Religion, Disability and Health, 9(1): 5–27. [Taylor & Francis Online] 2. Cerić, H., Alić, A. (2005). Temeljna polazišta inkluzivnog obrazovanja. Zenica: Hijatus 3. Ghaly, M. (2008). Physical and spiritual treatment of disability in Islam: Perspectives of early and modern jurists. Journal of Religion, Disability & Health, 12(2): 105–143. [Taylor & Francis Online] 4. Ghaly, Mohammed (2008). Islam and disability: perspectives in islamic theology and jurisprudence (Doctoral Thesis. Islamic Theology, Faculty of Religious Studies, Leiden University. https://openaccess.leidenuniv.nl/handle/1887/12617 5. Hiam Al-Aoufi , Nawaf Al-Zyoud & Norbayah Shahminan (2012) Islam and the cultural conceptualisation of disability, International Journal of Adolescence and Youth, 17:4, 205-219; 6. Isra Bhatti, Asad Ali Moten, Mobin Tawakkul, and Mona Amer. Disability in Islam: Insights into theology, law, history, and practice. Poglavlje 13 u knjizi: Martha E. Banks Ph.D., Mariah S. Gover, Elizabeth Kendall, Catherine A. Marshall (editors) 2009. Disabilities: Insights from across Fields and around the World [3 volumes]. Praeger publishers, London. 7. Mohammed Morad MD , Yusuf Nasri MD & Islam and the Person with Intellectual Disability, Journal of Religion, Disability & Health, Volume 5, 2001 - Issue 2-3. 8. Musse, I.A. (2002). Disability: An Islamic insight. http://www.icv.org.au/ps20011018.shtml 9. Simon Hayhoe (2014). Towards a Greater Dialogue on Disability Between Muslims and Christians. Journal of Disability & Religion 18:3, pages 242-263. 10. Suzić, N. (2007). Uvod u inkluziju. Banja Luka: XBS. Dopunska: 1. Aljazoli, A. (2004). Islam position on disability. Morocco: ISESCO 2. Booth et al. (2000). Index for Inclusion: Developing Learning and Participation in Schools. Bristol: Centre for Studies on Inclusive Education. 3. Daniels, E.A., Johnsen, B.H. (2007). Razred u pravcu inkluzije. Sarajevo: Connectum. 4. Hadidi, M. 1998. Educational programs for children with special needs in Jordan. Journal of intellectual & Developmental Disability, 23(2): 147–154.		

	5. Hagrass, H. 2006. "Definitions of disability policy in Egypt". In The social model of disability: Europe and the majority world, Edited by: Barnes, C. and Mercer, G. 148–162. Leeds: Disability Press. 6. Legander-Mourcy, B. (2003). How inclusive of the disabled is the Muslim community? 7. M. Miles (compiler and annotator) 2007. Islam, Disability & Deafness: a modern and historical bibliography, with introduction and annotation. West Midlands, UK.; http://www.rasit.org/files/ISLAM-DISAB-BibAbdn-070723.pdf 8. Matthew J. Schuelka. A faith in humanness: disability, religion and development. Disability & Society , Volume 28, 2013 - Issue 4 9. Miles, M. 2002. "Disability in an Eastern religious context". In Journal of Religion, Disability & Health Vol. 6, 53–76. 2–3[Taylor & Francis Online] 10. Saifer, S., i ostali (2000). Individualizirana nastava u ranom odgoju djece. Sarajevo: Step by Step. 11. Stafford, K. (2000). Stvaranje inkluzivnih učionica: uključivanje djece s posebnim potrebama u redovne vrtiće. Sarajevo: Step by Step. 12. Zbornik radova, (2003). Inkluzija u školstvu BiH. Sarajevo: TEPD.
--	--

KRAJ.